

15. DRŽAVNO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE

SVETI MARTIN NA MURI

12. - 14. svibnja 2008.

Prva stranica

DRŽAVNO POVJERENSTVO ZA PROVEDBU NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE U ŠKOLSKOJ GODINI 2007./2008.

1. mr. sc. Ružica Vuk, predsjednica
2. Vesna Milić, tajnica
3. Marijana Šarlija, član
4. Mario Mimica, član
5. Neven Bočić, član
6. dr. sc. Nenad Buzjak, član
7. Ivan Čanjevac, član
8. Zdenka Čukelj, član
9. Hrvoje Grofelnik, član
10. Ines Glavaš, član
11. Ružica Ivanković Ciotti, član
12. Dijana Kozarić, član
13. Predrag Kralj, član
14. Franjo Kresojević, član
15. Mladen Maradin, član
16. Branko Matišić, član
17. Božidar Nevžala, član
18. Aleksandra Srnec, član
19. Igor Tišma, član
20. Ivan Zagoda, član

SADRŽAJ:

Pozdrav ravnatelja	1
Školstvo u Svetom Martinu na Muri	2
Naša škola	4
O Međimurju	8
O Svetom Martinu na Muri	22
Toplice Sv. Martin	33
Učenici o svom zavičaju	36
Organizatori i Organizacijski odbor	42
Održani Državni susreti i natjecanja iz geografije od 1994. do 2007.	43
Jubilarno 15. Državno natjecanje iz geografije 2008.	44
Program 15. Državnog natjecanja iz geografije 2008.	48
Plan terenskog izlaska na 15. Državnom natjecanju iz geografije 2008.	50
Sudionici 15. Državnog natjecanja iz geografije 2008.	54
Sponzori i donatori	62
Rječnik manje poznatih međimurskih riječi	66

Bilten grafički i
tehnički uredio,
prelomio i umnožio:
Ivan Zagoda

Pozdrav ravnatelja

Dobro nam došli dragi geografi!

Možda vam se već samo putovanje do Svetog Martina na Muri učinilo pomalo egzotičnim, mnogima je vjerojatno bilo naporno, ali u trenucima kad još skupljate dojmove i uspoređujete ih s očekivanjima, upućujem vam srdačnu dobrodošlicu u iskrenoj nadi da vas ono što ćete ovdje doživjeti u sljedeća dva dana neće ostaviti ravnodušnima.

Ponosno vam predstavljamo naše malo mjesto, središte najsjevernije općine Republike Hrvatske, našu malu školu iznimne povijesti, naše zeleno Međimurje i želimo vam da se osjećate ugodno kod nas.

Izuzetno smo počašćeni povjerenjem koje su nam ukazali članovi i predsjednika Državnoga povjerenstva dodijelivši nam domaćinstvo i organizaciju ovoga jubilarnoga, 15. državnog natjecanja učenika i učenica osnovnih i srednjih škola iz geografije. Poseban je i neponovljiv doživljaj uputiti pozdrave najboljim učenicima i njihovim mentorima iz svih krajeva Lijepe naše, ugostiti upravo vas, koji ste svojim radom, znanjem i sposobnošću dokazali da ste najbolji te svjesno žrtvujući veliki dio svoga slobodnoga vremena u proširivanju i produbljivanju spoznaja iz geografije, iskazali kvalitetu koja će svoju krajnju potvrdu dobiti u vrlo skoroj budućnosti.

Došli ste kao pobjednici i mi ćemo učiniti sve kako biste se, bez obzira na rezultat, pobjednički vratili svojim kućama.

Sretno!

Tomislav Paljak, ravnatelj

Školstvo u Svetom Martinu na Muri

ŠKOLSTVO U SVETOM MARTINU NA MURI

Razvoj školstva u Svetom Martinu na Muri seže daleko u prošlost. Počeci bilježe 1640. godinu kada se u Pomorju (tadašnji naziv Svetog Martina na Muri) u pisanim izvorima spominje prvi učitelj, Nikola Bruckcak. Taj pisani dokument je ujedno najstariji dokaz o organiziranom obliku školstva u Međimurju. Učitelji su tada često bili kantori ili orguljaši pa je o njihovoj naobrazbi ujedno ovisilo hoće li biti škole u vrijeme njihove službe u pojedinim mjestima. Povjesni izvori kažu i da je sredinom 18.st. u Pomorju djelovala tzv. „trivijalna“ škola. To je razdoblje prosvijećenih apsolutista (Marija Terezija i Josip II.) koji su pokušali izgraditi jedinstven školski sustav u Habsburškoj Monarhiji. U svakom mjestu gdje je bila župna crkva osnivana je škola. Polazak je bio obvezan za djecu od 7. do 12. godine starosti i uz vjerouauk učio se tzv. trivij: čitanje, pisanje i računstvo. Tijekom 19. st. snažno je izražena mađarizacija pa se uz hrvatski podučavao i na mađarskom jeziku. Udžbenici za međimurske učitelje pisani su s namjerom asimilacije međimurskih Hrvata dječe dobi i sadržajno su bili prepuni isticanja i veličanja „velike Mađarske“, posebice u povijesti i geografiji te se na različite načine onemogućavalо čitanje knjiga pisanih hrvatskim jezikom. Nakon Prvoga svjetskoga rata u Sv. Martinu na Muri radi pučka škola s 3-4 razreda koju pohađa preko 200 učenika. Rad je bio otežan zbog prenatrpanih razrednih odjeljenja, a i posljedice rata su se još osjećale. Školovanje je bilo četverogodišnje, a počinjalo se sa sedam godina starosti. Iz tога vremena sačuvana je i najstarija školska knjiga naše škole, tzv. Popis školskih sposobnjaka, koja datira školsku godinu 1919./1920. i vrijedan je dio školske arhive. Školske godine 1929./1930. osnovana je Državna osnovna škola koju su polazila 262 učenika. Nastava je održavavana i za Drugoga svjetskoga rata bez obzira na mađarsku okupaciju Međimurja 1941. godine. Mađari su do 1943. godine uveli mađarski jezik kao jedini dopušteni jezik u školama.

Svršetkom rata, nova Jugoslavija je krenula u potpunu obnovu zemlje na svim područjima pa reforme nisu zaobišle niti obrazovanje. Tako je u našem mjestu školske godine 1954./55. osnovana Narodna osnovna osmogodišnja škola te je otvorena i Područna škola Jurovčak kako bi se olakšao dolazak na nastavu djeci s toga područja. Nastava u PŠ Jurovčak održavala se do školske godine 1975./76. kada se ukida zbog smanjenog broja djece i ruševnosti zgrade. Nastava se u Sv. Martinu na Muri u vrijeme Jugoslavije održavala redovito, s velikim brojem učenika i u nekoliko zgrada. Godine 1981. počeo je rad i s predškolskom djecom, tzv. „mala škola“, a u početku je vode budući razrednici prvih razreda. „Mala škola je pripremala djecu za polazak u osnovnu školu sve do šk. god. 2005./06., a od tada tu ulogu preuzimaju novootvoreni privatni dječji vrtići.

Zbog dotrajalosti i trošnosti starih školskih zgrada (učenici i učitelji su radili u tri odvojene zgrade i čak morali tijekom dana prelaziti glavnu prometnicu kako bi se nastava uspijevala održavati), 20. rujna 1987. godine u tada Martinu na Muri otvorena je nova školska zgrada. Izgrađena je i opremljena kao arhitektonski i materijalno najsuvremeniji model. Svečanost je obilježena prigodnim programom i rezanjem vrpce. Sjećajući se toga važnoga događaja, prošle smo godine Danima otvorenih vrata, izložbom

Školstvo u Svetom Martinu na Muri

„Povijesni presjek razvoja školstva u Svetom Martinu na Muri“, svečanom sjednicom i kulturno-umjetničkim programom, obilježili 20-tu godišnjicu izgradnje naše škole.

Uslijed državnopravnih promjena i borbe za hrvatsku neovisnost, nastava je u nekoliko navrata, u najtežim trenucima Domovinskoga rata 1991. godine, bila prekidana radi sigurnosti učenika. Premda smo suočeni s permanentnim padom broja učenika od hrvatskog osamostaljenja do danas, uspijevamo uz redovite sadržaje nastavnoga plana i programa organizirati i provoditi mnoštvo izvanškolskih aktivnosti prema interesima i sklonostima učenika.

Tomislav Paljak, ravnatelj

Naša Škola

OSNOVNA ŠKOLA SVETI MARTIN NA MURI

Ove školske godine školu pohađa 212 učenika razvrstanih u 12 razrednih odjela. Radimo u jednoj smjeni čime se ubrajamo među rijetke škole u Međimurju. Učenici sudjeluju na raznim natjecanjima na školskoj, županijskoj i državnoj razini gdje postižu odlične rezultate. Naročito smo ponosni na status Međunarodne Eko-škole jer smo ispunjavanjem kriterija za dodjelu Zelene zastave i certifikata pokazali kako brigu za okoliš promičemo kao trajnu vrijednost i način življenja te aktivno preuzeli zadaću odgojiti mlade generacije po pitanjima ekologije i osposobiti ih za do-nošenje odluka o razvitku društva u budućnosti. Na školskoj zemljишnoj parceli zasadili smo voćnjak od petstotinjak sadnica jabuke tzv. intenzivne proizvodnje i tridesetak starinskih sorti jabuka za isključivo biološki način uzgoja. Prema našem projektu, za te potrebe, izgrađena je i nastamba za korisne kukce, a na jednome od naših tematskih Projektnih dana sami smo napravili kućice i hranilice za ptice te biorazgradivo kompostište. Učenici u sklopu ekološke i voćarske grupe brinu o posađenim kulturama, a krajnji cilj osmišljavanja spomenutoga prostora jest dovršetak započetoga projekta „Učionica u prirodi“ koji će izvanučioničku nastavu činiti još kvalitetnijom.

Kao škola surađujemo s brojnim lokalnim udrugama i Općinom, a posebno nas veseli izniman interes roditelja koji se aktivno uključuju u mnoge naše projekte i vrlo nam konstruktivno pomažu, bilo kroz Vijeće roditelja, ili neposredno na nastavi prilikom projektnih dana. Slijedeći zamisao jedne naše učenice, prošle smo godine realizirali projekt „Mlinarov poučni put“, poučnu stazu uz rijeku Muru, koja se već pokazala svojevrsnom turističkom atrakcijom.

Iako brojem učenika i sa svega tridesetak djelatnika pripadamo kategoriji manjih škola, sretni smo što svojom aktivnošću na brojnim područjima i marljivošću često uspijevamo skrenuti pozornost javnosti na nešto dobro što se događa ovdje, u najsjevernijem kutku domovine.

Tomislav Paljak, ravnatelj

Naša Škola

Školski Voćnjak

... Eko - himna Škole

SVI ZA PET

Raduj se i sretan budi,
sortiraj pa Zemlju ljubi
PET, papir i ostalo
svima nam je sad već jasno.
Baterije sve u crveno,
staklo bacaj u zeleno.

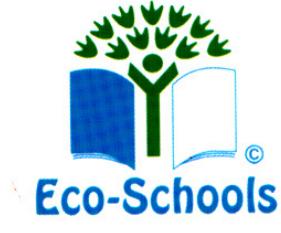
EKO patrola zove
najbolji u školi tko je?
Svi smo prvi, svi u redu,
naučit ćemo baku i djedu.

Muru čuvaj, pažljiv budi
riba ima, lopoč viri.
Kome treba podsjetnik,
u voćnjaku se mora bit.
Stare čizme, kuta plava
zadruga smo mala prava.

EKO patrola zove
najbolji u školi tko je?
Svi smo prvi, svi u redu,
naučit ćemo baku i djedu.

EKO KODEKS ŠKOLE:

RADUJ SE PRIRODI
ŽIVOT OBOJI ZELENO !
LET NATURE MAKE YOU KEEN
PAINT YOUR LIFE GREEN

Tekst: učenici IV.b

Glazba: Stjepan Horvat, učitelj glazbene kulture

... o Međimurju

... o Međimurju

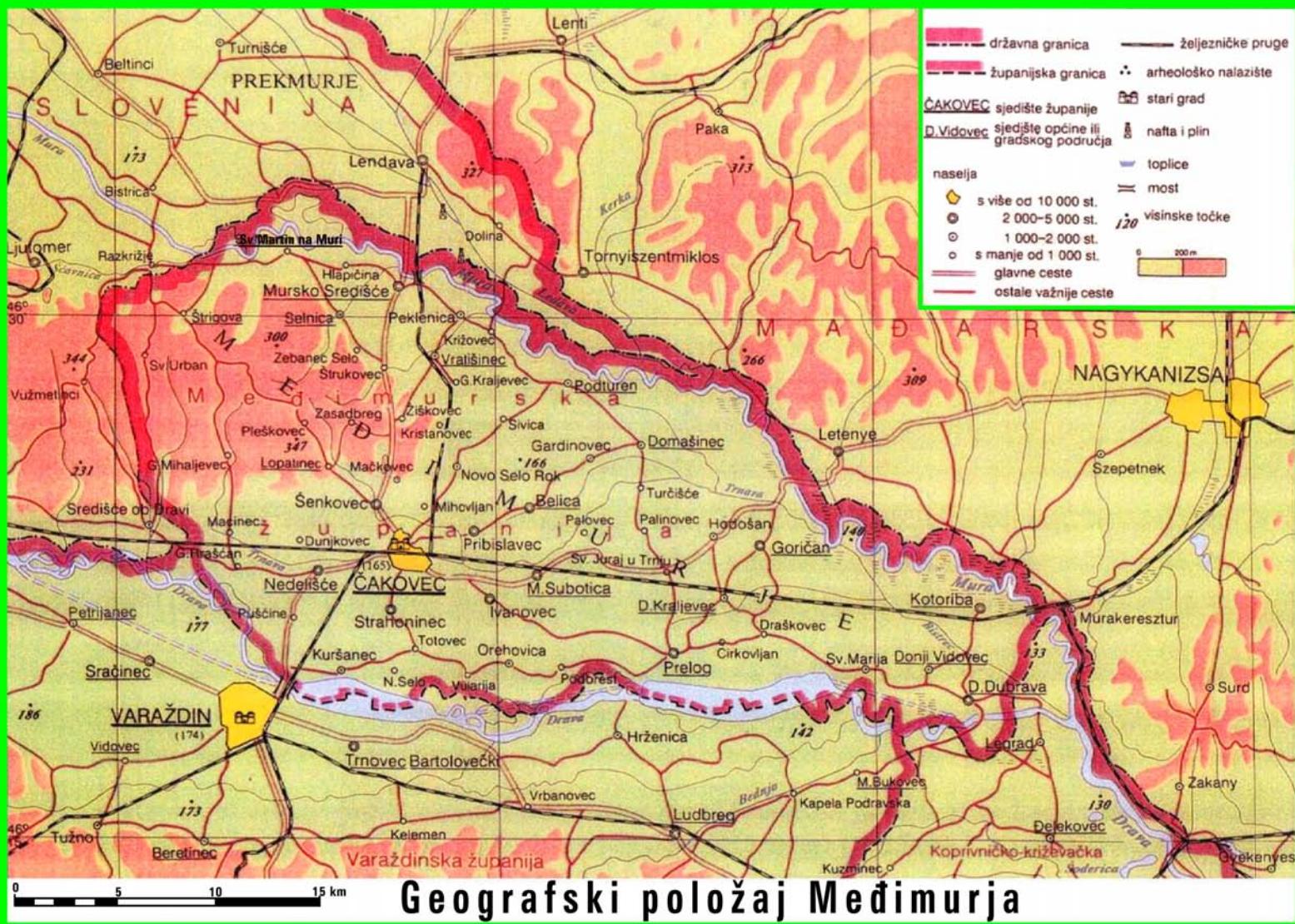

MEDIMURJE
panoramska karta

... o Međimurju

... o Međimurju

O MEĐIMURJU...

Međimurje je najsjeverniji dio Republike Hrvatske, odnosno, najsjeverniji dio najvažnije hrvatske makroregije – središnje Hrvatske. Oduvijek je bilo kontaktno područje različitih kultura i naroda te prirodno-geografskih, gospodarskih i državnih cjelina. Prvi poznati naziv za Međimurje je rimski naziv *Insula Muro-Dravana*. Kasnije nazive Međimorje i Međumurje stariji su autori tumačili kao kraj između Mure. Međutim, stari hrvatski termin međimorje sinonim je za otok pa se naziv Međimurje tumači kao otok između Mure i Drave. Nalazi se između Drave na jugu i Mure na sjeveru i istoku te granice s Republikom Slovenijom na zapadu.

Brojni arheološki nalaze svjedoče o bogatoj i burnoj prošlosti Međimurja. Sežu od paleolitika preko rimskog razdoblja do VII. stoljeća kada se na ovom prostoru naseljavaju Hrvati postupno

prihvaćajući krštanstvo. Od prvog hrvatskog kralja Tomislava do Zvonimira Međimurje je pripadalo Hrvatskoj. Od dolaska Mađara u Podunavlje (896.g.) pa sve do kraja 13. st. Međimurje je bilo poprište sukoba između Arpadovića i susjednih štajerskih gospodara Ptuja. Prvi pisani spomenici o Međimurju datiraju s početka 13. st., točnije 1203. godine. U prvoj polovici 13. st. formiraju se klasični feudalni posjedi i utemeljen je najveći broj današnjih naselja. Od utemeljenja Zagrebačke biskupije 1094. godine Međimurje je u njezinom sastavu.

Kameni žrtvenik
iz Sv Martina na Muri

Najstariji službeni popis međimurskih župa datira iz 1334. godine. Istodobno Međimurje postaje i jedinstveni feudalni posjed. Do dolaska Međimurja u posjed obitelji Zrinski 1546. godine izmijenilo se nekoliko feudalnih gospodara, od kojih su najznačajniji nekadašnji erdeljski nadvojvode Lackovići, grofovi Celjski te pomađareni švedski Židovi,

... o Međimurju

bankari Ernušti. Lackovići su 1376. godine utemeljili pavlinski samostan u današnjem Šenkovcu, koji je do svoga ukinuća, krajem 18. st., bio vjersko, kulturno i nacionalno središte Međimurja. Celjski su gradili gotičke crkve u Međimurju, a Ernušti su sagradili snažan čakovečki kastrum. Obitelj grofova Zrinski držala je Međimurje od 1546. do 1691. godine. Bio je to najsjajniji period feudalne povijesti Međimurja. Ova moćna plemenitaška obitelj daje pečat gospodarskom, kulturnom i vojnom životu Međimurja sve do otkrivanja zrinsko-frankopanskog otpora bečkom centralizmu kada nasilno silaze s povijesne scene. Sjedište svoje obitelji prenijeli su u Čakovec, centar svojeg najvećeg i najbogatijeg posjeda. Nakon pada Zrinskih pa sve do polovine 19. st. Međimurje mijenja vlasnike, a posljednji feudalni gospodari bili su grofovi Feštetići. U njihovom posjedu bilo je od 1791. do 1923. godine. To je vrijeme slamanja feudalnog sustava, te pojave i razvijanja građanskog društva. Još u drugoj polovici 16. st. Juraj IV. Zrinski posebnom je poveljom dao privilegij stanovnicima Čakovca, postavivši temelje današnjem modernom Čakovcu. Uz Prelog, Čakovec je središte obrtničkog staleža, udruženog u cehove. Obrtnici neprestano jačaju svoj položaj, te se, uz trgovce, uključuju u tijekove novoga građanskog gospodarskog i društvenog sustava. Međimurje i Čakovec posebice dobivaju na značenju izgradnjom prve željezničke pruge na hrvatskom tlu

... o Međimurju

1860. godine. Godine 1886. sagrađena je pruga Čakovec – Varaždin – Zaprešić – Zagreb, a 1891. godine pruga Čakovec – Lendava – Zalaegerszeg. Cestovna je pak mreža sagrađena još u 18. stoljeću. Moderna industrijska proizvodnja započela je 1855. godine izgradnjom velike tvornice šećera u čakovečkom Starom gradu. Do početka II. svjetskog rata snažno se razvila prehrambena, a posebice tekstilna industrija. Još 60-ih godina 19. st. u Selnici i Peklenici crpila se nafta. Koristeći prirodne potencijale između dvaju svjetskih ratova došlo je do snažnog razvoja industrije i rудarstva. Već 1932. godine Čakovec je dobio izmjeničnu struju iz HE Fala kod Maribora što je za posljedicu imalo modernizaciju proizvodnih procesa i povećanje proizvodnje.

Proizvodnja nafte u Peklenici početkom 20. stoljeća

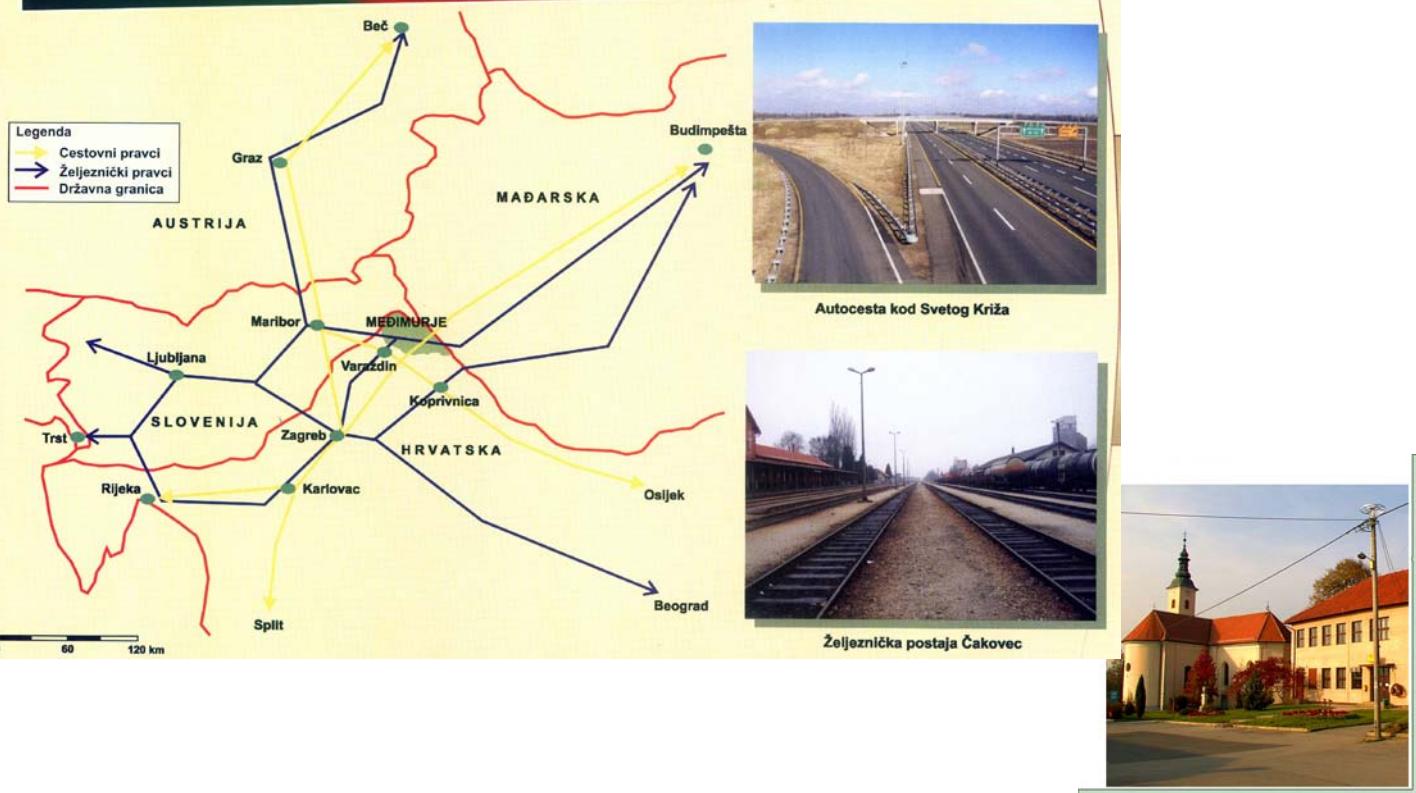

... o Međimurju

U administrativnom i političkom smislu Međimurje je od 1720. godine bilo u sastavu mađarske županije Zala. U vojnom pohodu bana Jelačića na Mađare 1848. godine pripojeno je Hrvatskoj, odnosno varaždinskoj županiji. Nakon sloma Bachova apsolutizma, 1861. godine Mađari su ga ponovno otigli od matice zemlje, te je u ovom etnički homogenom hrvatskom kraju otvoren proces mađarizacije. Međimurci su zahvaljujući i katoličkoj crkvi očuvali svoj nacionalni identitet. Nakon propasti Austro-Ugarske Monarhije, na Badnjak 1918. godine hrvatska vojska oslobođila je Međimurje i ponovno ga priključila matici zemlji. Mađari su još jednom, od 1941. do 1945. godine držali Međimurje pod svojom okupacijom, a nakon Drugoga svjetskoga rata Međimurje je ponovno pripojeno Hrvatskoj.

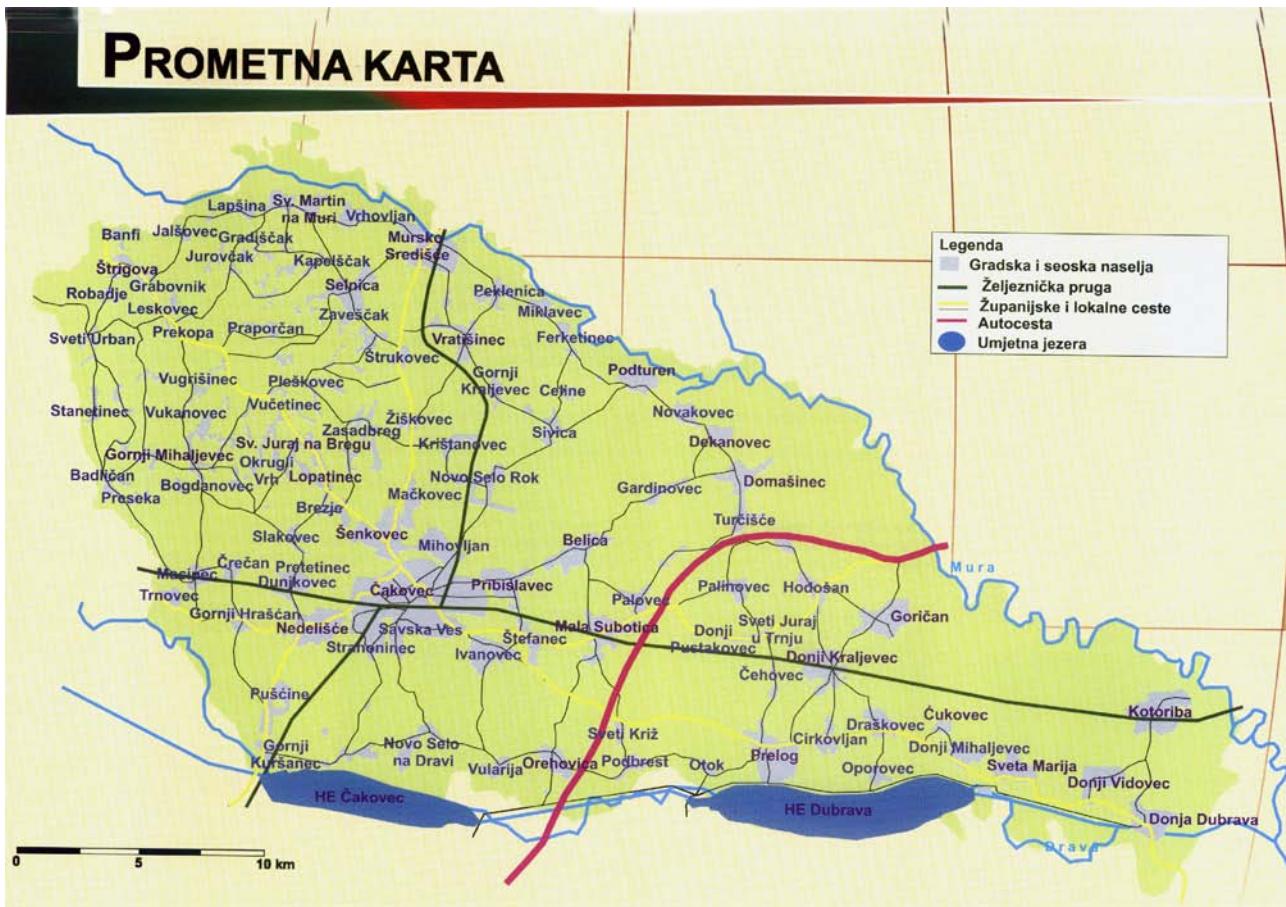
Granični i periferni položaj kroz povijest uglavnom se nepovoljno odražavao na gospodarski i društveni razvoj Međimurja. Danas, međutim, u uvjetima regionalnog povezivanja i europskog integriranja, geografski položaj Međimurja gubi negativna obilježja, a Međimurje, kao «sjeverna vrata Hrvatske» na najvažnijem hrvatskom transverzalnom prometnom pravcu međunarodnog značenja – KORIDOR 5B (Budimpešta – Čakovec – Zagreb – Rijeka), dobiva sve veću važnost. Koridor 5B u Budimpešti spaja se s jednim od najvažnijih europskih koridora, 5. koridorom (Kijev – Budimpešta – Ljubljana – Trst – Milano – Barcelona).

Položaj Međimurja prema glavnim cestovnim i željezničkim prometnicama

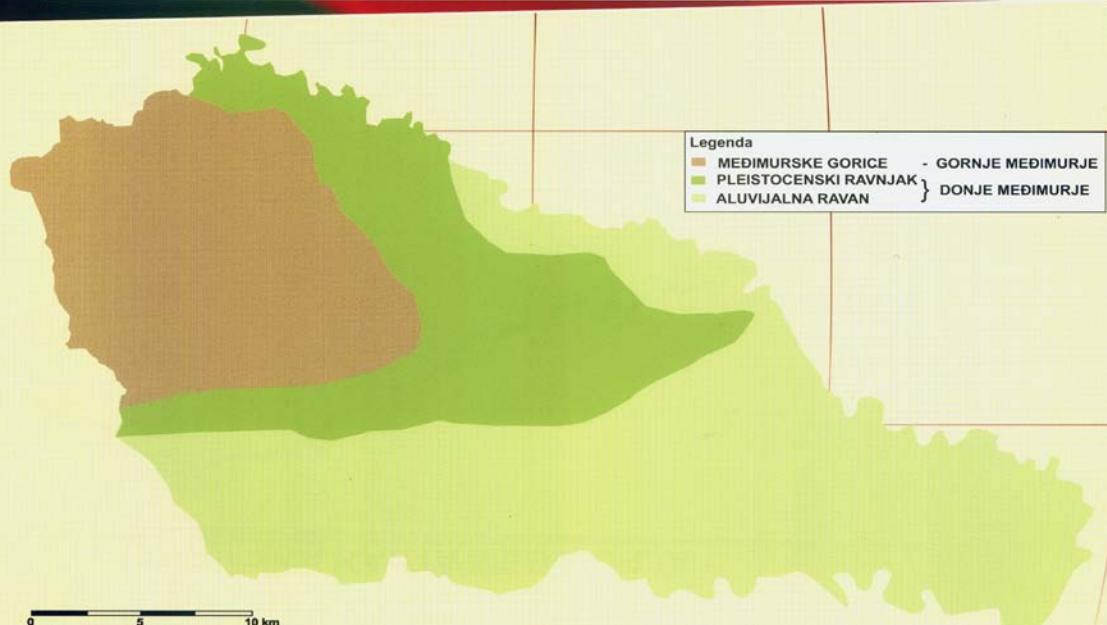

... o Međimurju

GEOGRAFSKE CJELINE MEĐIMURJA

... o Međimurju

S površinom od oko 729,5 km², Međimurje čini svega 1,3% površine Republike Hrvatske, dok s 118 426 stanovnika (popis 2001. godine) čini 2,7% stanovništva Republike Hrvatske. Ovaj podatak ukazuje na veliku opću gustoću naseljenosti Međimurja, koja je 2001. godine iznosila 162 st./km² i bila dvostruko veća od opće gustoće naseljenosti Republike Hrvatske (78 st./km²).

Prirodno-geografski, Međimurje je smješteno na dodiru dviju velikih evropskih reljefnih cjelina – istočnih Alpa i Panonske nizine, na temelju čega se diferenciraju dvije osnovne morfološke cjeline – brežuljkasto gornje i nizinsko donje Međimurje. Granica između ta dva dijela poklapa se s izohipsom od 200 metara nadmorske visine. Brežuljkasto gornje Međimurje se nalazi na zapadu i obuhvaća područje niskog pobrđa do 350 metara nadmorske visine.

Najviši vrh je Dragoslavec – Mohokos visine 347 metara. Brežuljci su blagih padina koje su nagnute prema istoku i postupno prelaze u nizinu. Prevladava blago valovit, iako raščlanjen reljef. Dublje usječene potočne doline u mekanijim i lako drobljivim sedimentima dijelom su vlažne i nepogodne za razvoj naselja. Zbog toga su se naselja u ovom području razvila na višem i ocjeditom terenu, na brežuljcima. Ovaj vinogradarsko-voćarski dio Međimurja karakteriziraju uglavnom disperzna naselja. Na istoku je, površinom veće, nizinsko donje Međimurje koje se može podijeliti na dva dijela. U središnjem dijelu su

... o Međimurju

nešto viši krajevi, a na istoku je niska naplavna ravnica uz rijeke Dravu i Muru. Viši dijelovi su odvojeni od nizine blagim odsjecima tzv. »dravskom stepenicom«. To je područje holocenskih mursko-dravskih terasa. Nizinski dijelovi uz Dravu i Muru nekada su često bili plavljeni. Zbog toga su naselja nastala malo podalje od rijeka, na povišenim rubovima riječnih terasa. Naselja su veća, grupirana i bolje prometno povezana. Ovaj dio Međimurja tradicionalno je ratarsko-stočarski kraj.

Između te dvije glavne reljefne cjeline nalazi se pleistocenski ravnjak, svojevrsna kontaktna zona na kojoj se razvio grad Čakovec kao vodeće urbano, prometno i funkcionalno središte Međimurja.

Prema Köppenovoj klasifikaciji klime područje Panonske Hrvatske u kojoj se nalazi i Međimurje ima umjereno toplu, vlažnu klimu s toplim ljetom (Cfb). Reljefna otvorenost Međimurja prema Panonskoj nizini i blizina alpskog područja osnovne su odrednice klimatskih prilika. Reljefne različitosti gornjeg i donjeg Međimurja i izduženost u smjeru zapad – istok između dva riječna toka pogoduju stvaranju lokalnih klimatskih prilika. Panonski utjecaji snažniji su od alpskih. Dobro su izražena godišnja doba. Ljeta su relativno vruća, a zime hladne. Brzi porast temperatura u proljeće i povoljne temperaturne prilike u jesen utječu na dužinu vegetacijskog perioda koji traje od ožujka do kraja studenog.

Rijeke Drava i Mura, iako na rubovima ovog prostora, najvažnije su tekućice i pripadaju crnomorskemu slijevu. Drava u Međimurju poprima obilježja nizinske rijeke a bogata je pijeskom i šljunkom. Starije obale rijeke uz »dravsku stepenicu« bogate su naslagama gline. Dravski tok je u Međimurju dugačak oko 60-tak kilometara. Mura ima nešto duži tok kroz ovaj prostor – više od 70 kilometara – nakon čega utječe u Dravu. Međimurje je geografski prostor koji se mijenja kroz povijest. Još početkom 18. st. Drava je promjenom svoje matice preselila veliko i važno trgovište i tvrđavu Legrad u Podravinu. Najveće promjene u tom dijelu Međimurja nastale su 70-ih i 80-ih godina 20. st. izgradnjom HE Varaždin, Čakovec i Donja Dubrava.

... o Međimurju

Pod utjecajem pedogenih faktora razvila su se raznovrsna tla. U gornjem Međimurju većina tala pripada podzolima različitog stupnja podzoliranosti.

U donjem Međimurju prevladavaju aluvijalno-močvarna tla različitog sastava i starosti.

Prvobitna vegetacija ovog prostora bile su šume a travnatih je površina bilo malo. U donjem Međimurju, na poplavnim terenima, rasle su hrastove šume dok su viši dijelovi bili pod šumama briješta, jasena i graba. U gornjem Međimurju uglavnom je bila zastupljena šuma bukve. Stoljetnim krčenjem prvobitna je vegetacija, uglavnom, uništena te se Međimurje danas ubraja u šumom najsiromašnije krajeve Hrvatske.

... o Međimurju

Osim Čakovca, od početka 1997. godine u Međimurskoj županiji status gradova imaju Prelog i Mursko Središće. Uz tri grada, u županiji su još 22 mesta s općinskim statusom, te danas ima ukupno 128 naselja.

Prometni pravac od Čakovca preko Nedelišća i Pušćina prema Varaždinu, najvažnija je prometnica jer povezuje Čakovec i Varaždin, s kojim je, kao regionalnim središtem, Čakovec najviše funkcionalno povezan. Jačanje ove funkcionalne povezanosti otvara realne perspektive čvršćeg povezivanja dvaju gradova i stvaranja urbanizirane zone između njih.

Međimurju obilježja «otoka» između Mure i Drave nisu pridavana samo zbog specifičnog geografskog položaja, već i zbog političke, ekonomске, kulturne i upravne posebnosti a te su posebnosti posljedica političko-povijesnih okolnosti. Međimurje je danas vrlo dinamično područje u svim aspektima života. Ono je komunalno najbolje opremljeni hrvatski kraj a brzom urbanizacijom ruralne značajke Međimurja danas su izgubljene. Velika pozornost sada je usmjerena zaštiti okoliša i stvaranju ambijenta održivog razvoja. Poduzetnički duh koji je tradicionalno ukorijenjen u život Međimuraca i duga obrtnička tradicija stvaraju odličnu perspektivu ukupnog gospodarskog razvoja Međimurja.

ČAKOVEC

Na mjestu današnjega grada Čakovca još je u rimsко doba postojao lokalitet *Aquama*. No, povijest grada podrobnije možemo rekonstruirati tek od 12. stoljeća. U drugoj polovici 13. stoljeća kralj Bela IV. daruje vrhovnom dvorskom succu Dimitriju Čaku dio današnjeg Međimurja, a on na mjestu današnjega Staroga grada gradi drvenu utvrdu pa se Čakovec kao utvrđeni grad prvi put spominje 1334. godine. Po grofu Čaku ovaj grad dobiva ime, iako postoje i druga mišljenja.

Srednji vijek Čakovca obilježili su razni gospodari (Lackovići, Kanižaji, Celjski), no posebno poglavje u razvoju grada i kraja predstavlja doba Zrinskih. Darovnicom kralja Ferdinanda, Nikola Zrinski Sigetski došao je 1546. godine u posjed Čakovca i Međimurja. Od tada pa do 1691. godine Čakovec doživljava pravi procvat. Nikola utvrđuje grad, a nasljednici su mu pretvorili zdanje u pravu palaču s visokim tornjem, bogatom zbirkom umjetnina i knjižnicom, a okolo zidina podigli su prekrasan park.

Dana 29. svibnja 1579. godine Juraj Zrinski poveljom utvrđuje povlastice stanovnicima čakovečke utvrde i grada. Taj se datum danas obilježava kao Dan grada. Nakon što je 1659. godine utemeljen franjevački red (koji u Čakovec dovodi Nikola Zrinski), grad počinju naseljavati obrtnici i trgovci na potезу od Starog grada do samostana. Tragičan kraj Zrinskih 1671. godine, kada su Petar Zrinski i njegov šogor, Fran Krsto Frankopan, dekapitirani u Bečkom Novom Mjestu, zaustavio je razvoj grada. No, 1719. godine Međimurje je na

... o Međimurju

dar dobio češki knez Althan koji 1738. godine značajno restaurira i obnavlja Stari grad. Koncem 18. stoljeća u posjed Međimurja dolazi grof Juraj Feštetić, za kojeg se grad širi, niču nove prometnice i nastaje današnja uža gradska struktura.

Godine 1860. puštena je u promet željeznička pruga Budimpešta-Pragersko, čiji jedan dio prolazi kroz Međimurje i to je prva željeznička pruga u Hrvatskoj, a već 1886. godine prugom su povezani Čakovec i Zagreb. Dolazak željeznice imao je veliko značenje za razvoj grada jer se tek tada Čakovec razvija u najvažnije naselje Međimurja i po važnosti „preskače“ Prelog i Nedelišće. Pruga je pridonijela jačem gospodarskom i demografskom razvoju grada. Posebno se snažno razvijala industrija pa je, ponajprije zbog nje, danas Čakovec jedini veći hrvatski grad u kojem je zaposleno više ljudi no što u njemu živi. Snaga i utjecaj Čakovca osjeća se u gotovo cijelom Međimurju, osim u udaljenijim i perifernim dijelovima Međimurja, gdje je jači utjecaj Varaždina i Koprivnice.

Godine 1893. Čakovec, kao prvi grad u Hrvatskoj, dobiva električnu javnu rasvjetu.

Danas je Čakovec središte županije s približno 16 000 stanovnika. Ni danas kao ni u prošlosti ne predstavlja veliku urbanu cjelinu jer je okružen nizom naselja čiji su žitelji uglavnom zaposleni u gradu i koji u svojim naseljima imaju vrlo visok komunalni standard. Grad je najvažnije upravno-administrativno, trgovačko, industrijsko i kulturno središte Međimurja. Najviše zaposlenih je u radno-intenzivnim industrijama i to tekstilnoj (MTČ, Čateks), prehrambenoj (Vajda, Pipo-pe-рутнina Ptuj, Čakovečki mlinovi), obućarskoj (Jelen) i tiskarskoj (Zrinski).

Uz tri osnovne, u gradu je i pet srednjih škola:
Gimnazija, Ekonomска, Graditeljska,
Gospodarska i Tehničko-industrijska
te jedna visokoškolska ustanova – Visoka učiteljska škola u Čakovcu.

... o Međimurju

ŠTRIGOVA

Štrigova je malo naselje (447 stanovnika – popis 2001.) u sjevernom dijelu Međimurja uz granicu sa Slovenijom. Mjesto se spominje još u rimska vremena kao *Stridon*, u sastavu rimske provincije *Panoniae Superior*. Za srednjeg vijeka, u 13. stoljeću, južno od današnje Štrigove podignut je srednjovjekovni grad (burg) Štrigovčak koji je danas do temelja razoren, a oko kojeg se u 15. stoljeću počeo razvijati opidum, jedno od četiri glavna trgovista u Međimurju.

Središtem mjesta dominira župna crkva Sv. Marije Magdalene, koja je u osnovi gotička crkva, u 18. stoljeću barokizirana.

Jedno od znamenitih mjesta je i stara škola podignuta 1913. godine, koja je ujedno bila i najuglednija školska zgrada u tadašnjoj Austro-Ugarskoj Monarhiji.

Vrijednost par excellence graditeljske kulture u Međimurju je barokna crkva Sv. Jeronima, točnije pavlinski kompleks Sv. Jeronima na južnom brežuljku, neposredno uz jezgru Štrigove. Na tom mjestu je 1448. ban Fridrich Celjski izgradio kapelu, no kako je ona stradala u potresu 1738. godine međimurski pavlini započeli su gradnju nove crkve. Dali su joj ime Sv. Jeronim jer se smatra, prema Bedekoviću, da je rodno mjesto spomenutog sveca Štrigova. Najveću vrijednost crkve predstavljaju freske koje je oslikao najveći sakralni majstor baroka u kontinentalnoj Hrvatskoj pavlin Ivan Ranger.

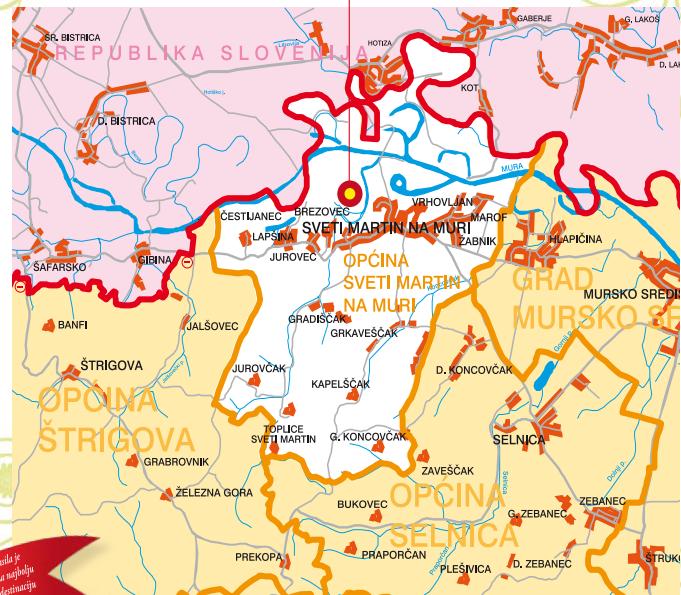
Štrigova bilježi značajan rast turističkog prometa jer se u novije vrijeme u turističkoj ponudi javljaju mnogobrojne kurije i vinski podrumi na okolnim vinorodnim brežuljcima. Valja spomenuti da je najvažnije poduzeće koje se bavi proizvodnjom vina Agro Međimurje.

... o Svetom Martinu na Muri

Sveti Martin na Muri

... o Svetom Martinu na Muri

... o Svetom Martinu na Muri

SVETI MARTIN NA MURI

Sveti Martin na Muri (502 st. – 2001.) središte je istoimene najsjevernije hrvatske općine. Općina obuhvaća 13 naselja s ukupno 2 958 stanovnika (popis 2001.). U najsjevernijem naselju općine, Žabniku, nalazi se najsjevernija točka Republike Hrvatske. Sveti Martin na Muri leži na desnoj obali donjeg toka rijeke Mure, u dolini između zadnjih sjevernih brežuljaka međimurskih gorica prema rijeci. Sjeverni dio općine je nizinski, a južni brežuljkasti.

... o Svetom Martinu na Muri

RIMSKI ŽRTVENIK
@ 2. st.-n.o.
Mjesto: Sveti Martin na Muri

NAJSTARIJA POVIJEST

Povijest Sv. Martina na Muri započinje već u prapovijesno doba kada nalazimo najstarije arheološke dokaze naseljavanja Kelta i panonskih Ilira u brežuljkastom dijelu općine, točnije u naselju Gradišćak. I sami toponimi, nazivi rijeka Drava i Mura keltskog su porijekla, kao i ime kasnijeg rimskog grada Halicanuma osnovanog u 1. st. poslije Krista.

Upravo se u Sv. Martinu na Muri nalazio najvažniji antički lokalitet u Međimurju - rimski grad (municipij) *Halicanum*, koji se razvio na tadašnjoj granici Dalmacije i Ilircuma na strateškoj prometnici iz Ptuja (Petovium) za Szombathely u Mađarskoj. Naime, ovdje je bio najlakši prijelaz preko rijeke Mure na trasi Jantarnog puta od antičke Akvileje do Baltika na sjeveru. Prilikom arheoloških istraživanja, krajem 70-ih godina 20. st., utvrđeno je postojanje antičkog naselja na površini od oko 3 km², gdje se javljaju brojni pokretni arheološki nalazi i tragovi antičke arhitekture. Odmah se uočava pravilan urbani plan naselja u obliku kvadrata tzv. *urbs quadrata* sa prometnim pravcima u pravilnom ortogonalnom sistemu (tj. kad se ulice tzv. *cardo i decumanus* sijeku pod pravim kutom). Tijekom istraživanja pokazale su se i gradske četvrti (*insulae*), te prostor foruma, glavnog gradskog trga, a u jugozapadnom dijelu općine uz ovu cestu kojom se vozimo nalazi se rimska ranocarska nekropola (groblje) Trnovčak. U tome dijelu otkriveno je 15 tumula, grobnih humaka u kojima su se pokapali bogati rimski doseljenici. Nažlost većina tumula je bila opljačkana, a u jednom je nađeno skupocjeno rimsko posuđe, zlatni nakit i staklene urne s pepelom i kostima pokojnika. Datiraju se u drugu polovicu 1. st. poslije Krista. Svemu tome pridružuje se velika količina nepokretnih i pokretnih arheoloških nalaza iz samog naselja Sv. Martin na Muri, kao što su ostaci građevinskog materijala (razne vrste opeke, željezni čavli, antička žbuka i vezivo), kamena baza stupa, ulomci antičkog stakla, nalazi željeznih ključeva, nakita (fibule), glinene uljanice, kameni žrtvenik posvećen bogu Jupiteru te brojni ulomci rimske keramike od 1.-4. st. Dakle na tom su mjestu rimski osvajači uočili već naseljeni plato i siguran prijelaz preko rijeke Mure, te ga iskoristili i izgradili naselje tj. vojničko utvrđenje. Vojna posada štitila je prijelaz, a postepenim doseljavanjem Rimljana i autohtonog stanovništva iz okolice nastalo je veće naselje koje je u 2. st. za vrijeme cara Hadrijana dobilo status grada.

Zbog velikog broja rimske vojske i doseljenika grad ubrzo postaje i važno trgovačko središte. Na to nam ukazuju nalazi rimskog novca i keramičkih peći u sjevernom dijelu mjesta (iza crkve), gdje se proizvodila keramika u tzv. Lončarskoj četvrti grada. Halicanum se spominje u nekoliko antičkih pisanih izvora: u djelu «*Cosmographia*» anonimnog geografa iz Ravene, u *Ptolemejevu* djelu «*Geographice hyphegesis*» te u «*Itinerarium Antonini*» iz 2. st. poslije Krista.

Grad je živio je do u 6. st. kada se našao na putu barbarским narodima u velikoj seobi. O doseljavanju Slavena govori nam slavensko groblje iz 11. st., otkriveno u neposrednoj blizini današnje crkve sv. Martina.

... o Svetom Martinu na Muri

CRKVA SV. MARTINA

Najstariji spomen župe sv. Martina nalazimo u popisu župa Zagrebačke biskupije iz 1334. godine kao *Sancti Martini*, te 1501. godine kao *Sancti Martini Superior*. Najvrjedniji očuvani spomenik do danas je gotičko-barokizirana župna crkva Sv. Martina.

Na ovom povijesnom lokalitetu najprije je izgrađena drvena župna crkva, da bi polovicom 15. st. bila sagrađena kamena crkva u stilu kasne gotike.

Gotičko svetište je poligonalno, a nadsvodeno je vrlo uspjelim kasnogotičkim mrežastim svodom, koji nosi deset konzola (polustupova). Te su konzole zanimljive jer imaju uklesane biljne motive te likove anđela, a na jednoj konzoli uklesana je godina 1468. što je čini najstarijim uklesanim zapisom arapskim brojkama u Hrvatskoj. Upravo zbog te činjenice je crkva jako vrijedna i poznata te zaštićena kao dio hrvatske kulturne baštine. Naime drugi uklesani zapis arapskim brojkama u Hrvatskoj nalazi se u crkvi Sv. Marka u Zagrebu i nastao je 30 godina nakon ovoga iz naše crkve.

U crkvi su se nalazile i grafiti i freske iz 15. i 17. st. ali su uslijed brojnih obnova crkve uništeni. Crkva je nadograđivana (pobočni brod, zvonik) u 17. i 18. st. u baroknom stilu.

... o Svetom Martinu na Muri

SVETI MARTIN, biskup

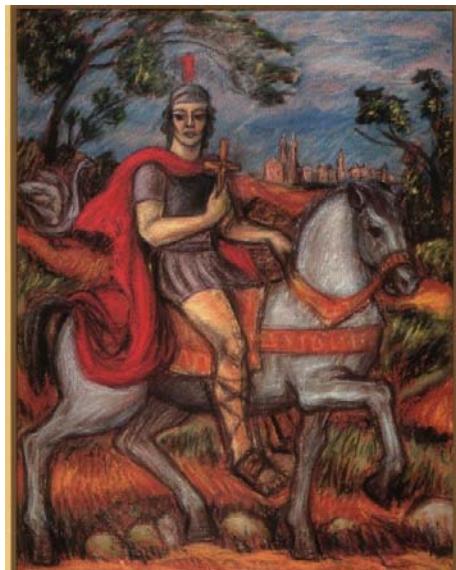
Zaštitnik župe još od 15. st. je sveti Martin. Sv. Martin rođio se oko 315. godine u Sabariji, današnji Sombateli u Mađarskoj. Kad mu je bilo 15 godina otac ga je upisao u vojničku školu, ali ni u strogoj vojsci Martin nije izbjegavao molitvu. Odlikovao se i velikim djelima milosrđa. Tako jednom video siromaha na cesti. Kako bi mu pomogao izvukao je iz svojih korica mač te je odsjekao pola svojeg vojničkog plašta i dao mu ga da se zaogrne jer je bila zima.

Sljedeće noći imao je Martin viđenje kako Isus stoji zaognut tom polovicom plašta. I ubrzo nakon toga Martin se pokrstio i zaredio za svećenika.

Kad je grad Tours u Francuskoj ostao bez biskupa odlučeno je da Martin preuzme biskupsko mjesto. Prihvatio je tu službu, ali uz veliko nagovaranje jer je htio ostati i dalje skroman i nezapažen. Kao biskup širio je vjeru među galskim plemenima. Umro je 397. godine, a sahranjen u stolnoj crkvi u Toursu. Biskup je bio 27 godina.

Na slikama se pojavljuje kao vojnik koji daje plašt siromahu ili kao biskup sa štapom i guskom. Legenda govori da kada nije htio prihvatiti biskupsku službu i sakrio se, guske su ga odale po svojem gakanjem.

Svetog Martina također slave kao onoga koji krsti mošt, iako nema poveznica između njega i poslova vezanih uz vinograd. Budući da se spomen na njega slavio u doba godine kada nastaje mlado vino preuzeeli su ga vinogradari za svoga zaštitnika. Danas se u Sv. Martinu 11. studeni slavi kao Dan općine i provode se ceremonije blagoslova mladog vina uz pečenu martinsku gusku. Guska koja u kljunu drži grozd vinove loze nalazi se na općinskom grbu.

... o Svetom Martinu na Muri

KRATKI POVIJESNI PREGLED OD SREDNJEG VIJEKA DO DANAS

Kroz prošlost se naziv mesta nekoliko puta mijenjao pa su ga nazivali Pomorje, Martin na Muri, a u vrijeme mađarske uprave bio je Muraszentmarton.

Povijest Sv. Martina na Muri sukladna je povijesti Međimurja. Svoje posjede ovdje imale su važne hrvatske i strane velikaške obitelji: Lackovići, Celjski, Zrinski, Althani te grofovi Feštetić. Naime okolica je pogodna za uzgoj vinove loze i drugih kultura pa područje obilovalo vinogradima i obradivim površinama.

Uz ovaj kraj vezana je **legenda o nesretnoj ljubavi Nikole Malakocija iz 16. st.**, poznatog junaka i čestog pobjednika na viteškim turnirima. On je prijateljevao s Jurjem Zrinskim i prilikom jedne pobjede na viteškom turniru u Čakovcu, Zrinski je bio toliko oduševljen nastupom Nikole da mu je poklonio svoj dvorac u Gradišćaku i okolo njega toliko zemlje koliko daleko dohvati buzdovan bačen iz Nikoline snažne desnice. Buzdovan je poletio do rijeke Mure gdje je Nikola kasnije sagradio svoj drugi dvorac Lapšinu.

... o Svetom Martinu na Muri

Nikola je ubrzo srušio dvorac u Gradišćaku jer ga je podsjećao na smrt zaručnice Izabele Petroci. Ona se naime bacila u smrt kada je saznala da se zbog vjerskih razloga ne mogu vjenčati. Ta nam priča govori o borbi katolika i protestanata krajem 16. st. u ovome kraju. Nikola se preselio u svoj drugi dvorac u Lapšini koji je stajao sve do 30-tih godina 20. st. kada je zbog lošeg stanja porušen, a lokalno stanovništvo je iskoristilo građevinski materijal za gradnju svojih kuća. I danas se još mogu vidjeti kuće sagrađene od ostataka lapšinskog dvorca.

18. i 19. stoljeće bilo je razdoblje izmjenjivanja mađarske i hrvatske uprave nad Međimurjem pa tako i Sv. Martinom na Muri. Dvadeseto stoljeće obilježila su dva svjetska rata uslijed kojih je provođena mađarska uprava i mađarizacija.

Žitelji Svetog Martina na Muri i okolnih mjesta oduvijek su se bavili poljoprivredom - ratarstvom, stočarstvom i vinogradarstvom. Mnogo je muškaraca radilo u rudniku "Međimurski ugljenokopi" kao kopači, mineri, vozači. Dokaz tome su raštrkane "halde" (navozi jalovine iz rudnika) u okolini Svetog Martina na Muri i diljem Međimurja, kao i 7 grobova nastradalih rudara u jednoj nesreći, na groblju u Svetom Martinu na Muri. Ugljenokopi su zatvoreni 1972 godine. Bila je razvijena i proizvodnja cigle. Cigla se izradivala ručno, što je bio težak i mukotrpni posao. Na početku 20. st. otkriveni su izvori termalne vode prilikom istraživanja područja za eksploraciju nafte. Do gradnje prvog bazena u Toplicama «Vučkovec» (današnje Toplice «Sv. Martin») došlo je već 1931. godine.

... o Svetom Martinu na Muri

... o Svetom Martinu na Muri

ŠKOLA

U Sv. Martinu postoji jedna od najstarijih tradicija podučavanja i organiziranog školstva. Naime najstariji spomen učitelja seže u **1640. godinu** za gospodarenja Zrinskih u Međimurju koji su brinuli o razvoju školstva. U tadašnjem je Pomorju poučavao učitelj Nikola Bruckcak koji je bio protestantske vjere. S kraja 17. st. spominje se i stara, trošna i vlažna učiteljska zgrada u kojoj su se podučavali dječaci koji su ujedno i pjevali i ministirali u crkvi. U nekoliko se navrata podučavanje prekidalo jer su djeca morala pomagati svojim obiteljima u obavljanju poljoprivrednih i pastirskih poslova pa su zanemarivali dolazak u školu. Nakon Prvoga svjetskoga rata nastava se redovito održava, a iz toga razdoblja sačuvao nam se najstariji dokument čuvan u našoj školskoj arhivi, tzv. *Popis školskih sposobnjaka* iz 1919. godine.

Od hrvatskog osamostaljenja, u sklopu školskog plana i programa uz redovnu nastavu obilježavaju se brojni događaji: Dani kruha, Dan župe, priredba povodom božićnih i novogodišnjih blagdana, ekološke i sportske aktivnosti, Eko-fašnik, Majčin dan, Dan sporta, Dan škole, ...

Učenici sudjeluju na raznim natjecanjima na školskoj, županijskoj i državnoj razini gdje postižu odlične rezultate.

Godine 2000. počinje s radom uzgoj na školskom vrtu te kasnije u voćnjaku jabuka gdje je između ostalog posađeno i 30 sadnica starih sorata. Učenici se u sklopu ekološke grupe brinu o posađenim kulturama. Svake jeseni održava se berba jabuka koje se zatim prodaju za potrebe škole.

Od II. polugodišta šk. god. 2005./06. nastava se odvija u jednoj smjeni, u čemu smo jedna od rijetkih škola u Međimurskoj županiji.

Godine 2006. pridružili smo se obitelji *Međunarodnih eko-škola*. Ove nas godine očekuje obnavljanje statusa eko-škole.

... o Svetom Martinu na Muri

GOSPODARSKI I TURISTIČKI RAZVOJ

Od osamostaljenja Hrvatske Sv. Martin je jedna od 22 međimurske općine.

Danas je općina jedna od najrazvijenijih na području Međimurja. Imala razvijeno gospodarstvo, niz malih i srednjih poduzetnika, poljoprivrednih i stočarskih domaćinstava te industrijsku zonu koja se svakim danom širi investicijama iz Hrvatske i inozemstva.

Cijela općina živi u duhu zaštite prirodnih, kulturnih i duhovnih bogatstava čemu svjedoče brojna priznanja, između ostalog već smo nekoliko godina uzastopce dobitnici «*Zelenog cvijeta*» koji dodjeljuje Hrvatska turistička zajednica, u kategoriji «uređenost mjesta kao cjeline». Sveti Martin na Muri jedan je od dobitnika i titule Europske destinacije izvrsnosti za 2006. godinu koju nam je u Portugalu prošle godine dodijelila Europska komisija. Sve su to uvjeti koji pogoduju turističkom razvoju i ponudi.

Najveće turističko značenje i najveći turistički promet u Gornjem Međimurju imaju Toplice Sv. Martin.

Aleksandra Srnec, prof. geografije

Petra Novinščak, prof. povijesti

Robert Slunjski, prof. geografije

... Toplice Sveti Martin

Geotermalna istraživanja u Međimurju

Geotermalna istraživanja u Međimurju nisu sustavno provođena već ima dosta informacija iz naftnih bušotina. Debele naslage gline, lapora i prapora otežavaju prodiranje topnih podzemnih voda prirodnim putem prema površini. Stoga u Međimurju nisu ni poznati prirodni izvori termalno-mineralnih voda.

Područje Međimurja je relativno «toplo» tj. na njegovom većem dijelu geotermalni gradijenti su viši od 40 °C, dok prosječni gradijent za Zemljinu koru iznosi nešto više od 30 °C. Budući da Međimurje pripada južnom dijelu prostora Panonskog bazena povišeni geotermalni izvori nisu rijetkost. Da je tome tako govori cijeli niz podataka iz bušotina koje su izbušene za naftu ne samo ovdje već i u Podravini i susjednoj Mađarskoj. Nisu rijetke bušotine na kojima je izmjerena temperatura i preko 150 °C, a izračunan gradijent od 55 °C pa i više. Najtoplja je do sada bila bušotina kod Hodošana gdje je na dubini od 4540 m izmjerena temperatura od 180 °C (primjer: ispod Zebanca na oko 3000 m – T = 130 °C, Mačkovca na istoj dubini T = 155 °C, Sv. Jurja u Trnju na 3900 m = 174 °C, a kod Kotoribe na 4000 m T = 170 °C).

Rezultat temperurnih mjeranja na nizu bušotina pruža generalnu sliku o «toplini» podzemlja Međimurja. Geotermalni gradijent znači da se sa svakim kilometrom u dubinu temperatura povećava za taj iznos, odnosno, ako npr. kod Čakovca čitamo gradijent 31 °C onda na dubini od 1000 m temperatura sloja je oko 31 °C, dok u bušotini Lopatinec ili Pustakovec temperatura na istoj dubini već iznosi 57 °C. To znači da na ovim bušotinama kada se približavamo dubini od blizu 2000 m temperatura vode već iznosi oko 100 °C. Geotermalna karta Međimurja ne predstavlja sasvim stvarnu sliku rasporeda temperature u podzemlju jer je izrađena na osnovi bušotina koje nisu ravnomjerno raspoređene po cijelom međimurskom prostoru.

Najstariju vijest iz Međimurja o erupciji termalne vode nalazimo u izvještaju koncesionara SINGERA, austrijskoj rudarskoj inspekciji. On tada navodi da je na njegovoj bušotini br. 5 u Selinci (5.9.1902. g.) na dubini od 708 m naglo probila «topla» voda, jako eruptirajući i da taj prodor nije uspio spriječiti sve do dubine od 788 m. Na žalost, podrobnih informacija nema jer je zasigurno u to vrijeme topla voda bila najlošiji znak za budućnost daljnog traganja za naftom u toj bušotini.

... Toplice Sv. Martin

Toplice Sv. Martin

U predjelu južno od Svetog Martina na Muri bile su poznate prirodne pojave (izdanci) plina u blizini današnjih toplica. Tada, te davne 1911. godine engleski naftni koncesionar (englesko-mađarska tvrtka LONDON BUDAPEST) odlučio je vršiti istraživanja – dubokim bušenjem u

potrazi za naftom (na dubini od 830 m). Nafta nije otkrivena, ali je bušotina probila nekoliko vodonosnih horizontata, pliocenske starosti, s termalno-mineralnom vodom u kojoj je bilo manjih količina otopljenog plina. Bušotina je nosila ime E-17. Prema oskudnim podacima, bušotina je prošla kroz tri vodonosna horizonta: 205-215, 380-400 i 820-830 m. Glavni je bio najdublji sloj. Smatra se da je bio još jedan sloj i to na dubini od 550 m i da se bušotina prelijevala te davala 1600 litara termalne vode u minuti. Već 1953. godine količina proizvedene vode pada na 900 l/min (temp. 32 °C). Zbog oštećenja na kanalu bušotine količina dobivene vode je stalno opadala.

... Toplice Sveti Martin

Zanimljivo je da je eruptiranje vode uvek bilo neravnomjerno jer je na momente izlazio prirodni plin, kojeg su u tadašnjem kupalištu separirali i koristili u energetske svrhe.

Voda je iz bušotine prvih godina istjecala u potok, a kako je bila topla i slana pronio se glas da je ljekovita. Vrelo je postajalo sve poznatije pa su 1936. godine izgrađeni: 1 otvoreni drveni bazen (3 m širine i 4 m dužine) i 1 natkriveni bazen te instalirano 7 kada za namakanje u termalnoj vodi. Kupalište se nalazi u naselju Grkavečak i nosi naziv Vučkovec (po katastarskom lokalitetu u tom naselju). Kemijska analiza vode iz 1950. godine pokazala je da voda sadrži manje količine kalcija, magnezija, a ponajviše natrija (salinitet oko 24,4 g/l). Po svom sastavu ova voda je tipična za slojne vode naftnih ležišta. Voda iz Vučkovca koristila se i za piće (stariji ljudi pričaju da je bila izvanredna za «gemište»). Zbog bogatog mineralnog sastava i prisutnosti ugljičnog dioksida voda se do Drugoga svjetskoga rata «flaširala» i prodavala pod imenom «Međimurska kiselica» (1924. g.). Distribuirana je u bocama od 1,44 l (1 oka). Nije sasvim jasno kojom su vodom punili boce jer je sadržaj otopljenih soli tada bio visok pa se ne vjeruje da je takva bila pogodna za piće. Smatra se da je tih godina najdonji sloj već prestao davati slanu vodu, radi oštećenja bušotine, pa su proizvodili samo gornji slojevi koji imaju daleko manji salinitet.

Toplice Vučkovec krajem 60-ih godina prošlog stoljeća polako se gase da bi se 70-ih godina kupalište kompletno zatvorilo. Devedesetih godina toplice se revitaliziraju (u početku na poticaj malih dioničara, a kasnije današnji vlasnik gradi postojeći kompleks). U sezoni 1999/2000 otvara se vanjski bazen a 2005. godine otvoren je današnji kompleks te toplice mijenjaju ime u Toplice Sveti Martin.

Prema balneološkoj analizi voda ima jaka balneološka svojstva po mineralizaciji, jodu, flouru i temperaturi. Mineralizacija ukazuje da u vodi dominira hidrogen-karbonat i natrijev-klorid. Prema ionskom sastavu voda ima minimalne količine kalcija, magnezija i sulfata. Od otkrivanja vode do danas, temperatura vode se nije promijenila i iznosi 33-34 °C. Zbog toga se preporuča za liječenje degenerativnih bolesti zglobova i kralježnice (artroze, lumbalgije, lumboišijalgije, cervikalnog sindroma i dr.) upalnih reumatskih bolesti (reumatoidnog artritisa), kontrakture zglobova s atrofijom mišića te ožiljcima (posljedice iščašenja, prijeloma, oštećenja mekih tkiva, opsežnih ožiljaka i dr.) izvanzglobnih bolova i smetnji mekih dijelova (raznih neuralgija, neuritisa, mialgija i dr.). Način liječenja je namakanje u termalnoj vodi, masiranje termalnom vodom te stavljanje obloga.

Aleksandra Srnec, prof. geografije

Učenici o svom zavičaju

MOJE MEĐIMORJE

Pri Muri
melin do melina
žrmla i žlabouri,
a bejla mela teče

Na brego
klopauci klopočejo
i nasramautne ftiče
kreim tirajo

Na polaj
dediji pa bake
kalampejra okopajo
za decu dejlajo

Tak cifrasto i
vrejdno
moje je Međimorje.

Ivan Vrbičić, 4.a

MOJE MEĐIMURJE

Kraj Mure
mlin do mlina
melje i klokoče
a bijelo brašno teče

Na brijegu
Klopoci klopoču
i besramne ptice
tjeraju

Na poljima
djedovi i bake
krumpir okopavaju
za djecu rade

Tako šareno i
vrijedno
moje je Međimurje.

Ivan Vrbičić, 4.a

Učenici o svom zavičaju

PROTOLETJE V MORTINU

Cirkva

Pred cirkvom

bandera.

Na banderi

Roda.

David Bogdan 6.r.

Učenici o svom zavičaju

U ZAGRLJAJU MURE

Tiho koračam
Poput plahe košute.
Šušti suha trava
Vjetar me doziva
K slobodi.
Miris mulja
Privlači me sve jače, jače.
Sve ga više osjećam
Sve sam bliže...

Čujem šapat slobode.
Oko mene pleše,
Trči, skače, pjeva,
Slavi
Kikoće, šumi,
Juri
Koprca se i
Smiruje i
Postaje sve tiša.
Ziba me,
Njiše me,
Pjevuši mi
I sve čvršće privija
K sebi.
U zagrljaju sam
Slobode,
U zagrljaju
Mure.

Ivana Puklavec, 7.r.

Učenici o svom zavičaju

FALA BOŽEK ZA MEDIJURJE

FALA BOŽEK ZA MEDIJURJE

Zvonimir Klemenčić

Da Božek svet je podelil,
sakomu nekaj je dobrega dal.
Dragi se Božek jako zmočil,
pak je rekел: "Malo bi spal".

Još Božek je oči ne sklopil
ili si prespal bar kratek čas,
još je ne praf nit zadremal,
da na jemput začuje glas:

"Bez zamere, Bogeck moj dragi,
znam da si truden i da bi spal,
kak dete tvoje sam bi te pital,
a meni Bogeck, kaj meni buš dal?"

Ja čovek sam mali, dober i pošten
i to kaj mi daš, to si bum zel.
Kakši potok, zemljicu, trsek...
Moj dragi Bogeck, to bi ja štel!"

Videl je Božek da čovek je pošten,
da srebra i zlata si on ne želi,
neg zemlju i posel on išče,
pak Božek njemu ovak veli:

FALA BOŽEK ZA MEĐIMURJE

**“Još jeden imam komad zemlje,
najlepši na svetu kaj za se sam zbral.
V srcu ti vidim - čestit si čovek,
ne bu mi krivo, bum ti ga dal!**

**Lefko ga najdeš, kak raj je lepi,
med Murom i Dravom tam ti leži.
De čuješ ftičju najlepšu popevku,
Međimurje to je - tu doma buš ti!**

**V srce ti dajem još i ovo:
bodi sakomu čoveku brat!
Bodi ponos svojega roda,
Međimurec bodi, bodi Hrvat!”**

**Razmel je čovek te navuk Božji,
suzu je spustil jer - vesel je bil.
Još denes tu orje, seja i kopa,
svoje je lice pred nikim ne skril!**

**Međimurci dragi,
ne hodite preveč v stranjski svet.
Bodite doma, tu tak je lepo,
živeli Međimurci, jezero let!**

Organizatori i Organizacijski odbor

15. DRŽAVNO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE - SVETI MARTIN NA MURI 2008.

Domaćin natjecanja:

Osnovna škola Sv. Martin na Muri, Sveti Martin na Muri

ORGANIZATORI

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA

AGENCIJA ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE

HRVATSKO GEOGRAFSKO DRUŠTVO

ORGANIZACIJSKI ODBOR

Osnovna škola Sv. Martin na Muri, Sveti Martin na Muri

Sveti Martin na Muri, 12.05.-14.05.2008.

Članovi Organizacijskog odbora 15. Državnog natjecanja iz geografije

TOMISLAV PALJAK, ravnatelj škole, OŠ Sv. Martin na Muri

ALEKSANDRA SRNEC, prof. geografije, OŠ Sv. Martin na Muri

PETRA NOVINŠČAK, prof. povijesti i dipl. arheolog, OŠ Sv. Martin na Muri

ANĐELKA KLEMENČIĆ, učiteljica hrvatskog jezika, OŠ Sv. Martin na Muri

MIRJANA BREGOVIĆ, učiteljica razredne nastave, OŠ Sv. Martin na Muri

STJEPAN HORVAT, učitelj glazbene kulture, OŠ Sv. Martin na Muri

MONIKA TURK, učiteljica njemačkog jezika, OŠ Sv. Martin na Muri

BOJAN KOZAR, dipl. informatičar, OŠ Sv. Martin na Muri

VALENTINA BOGDAN, učiteljica njemačkog jezika, OŠ Sv. Martin na Muri

DARJA BORKOVIĆ, učiteljica razredne nastave, OŠ Sv. Martin na Muri

MARIJA VUK, dip. ing. geografije, Gimnazija Čakovec

ROBERT SLUNJSKI, prof. geografije, Gimnazija Čakovec

SILVIJA MARTIŠEK, prof. geografije, I. OŠ Čakovec

MARIO ŠESTAK, prof. povijesti i geografije, I. OŠ Čakovec

MARIJA HORVAT, prof. geografije, OŠ Mursko Središće

Održani Državni susreti i natjecanja iz geografije od 1994. do 2007. godine

1. Državni susret mladih geografa Hrvatske, **02.-04. lipnja 1994.**, OŠ «R. Katalinić Jeretov», Opatija
2. Državni susret mladih geografa Hrvatske, **19.-21. svibnja 1995.**, SŠ dr. Antuna Barca, Crikvenica
3. Državni susret mladih geografa Hrvatske, **02.-05. svibnja 1996.**, Gimnazija Varaždin, Trakošćan
4. Državno natjecanje u geografiji učenika osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske, **24.-27. travnja 1997.**, Srednja škola Bol i Osnovna škola Selca
5. Državno natjecanje u geografiji učenika osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske, **23.-26. travnja 1998.**, III. i IV. OŠ Vukovar, Vukovar
6. Državni susreti i natjecanja iz geografije, **27.-30. travnja 1999.**, OŠ Antun Mihanović, Nova Kapela, Batrina
7. Državni susreti i natjecanja iz geografije, **17.-20. svibnja 2000.**, Gimnazija Antuna Vrančića, Šibenik
8. Državni susreti i natjecanja iz geografije, **16.-19. svibnja 2001.**, Gimnazija Bernardina Frankopana, Ogulin
9. Državni susreti i natjecanja iz geografije, **24.-27. travnja 2002.**, OŠ Filipa Lukasa, Kaštel Stari
10. Susret i natjecanje iz geografije učenika osnovnih i srednjih škola, **08.-11. svibnja 2003.**, OŠ Jože Šurana, Višnjan
11. Državno natjecanje iz geografije učenika osnovnih i srednjih škola, **06.-09. svibnja 2004. godine**, OŠ oca Petra Perice, Makarska
12. Državno natjecanje iz geografije učenika osnovnih i srednjih škola, **05.-08. svibnja 2005. godine**, OŠ Biograd na Moru, Biograd na Moru
13. Državno natjecanje iz geografije učenika osnovnih i srednjih škola, **09.-12. svibnja 2006. godine**, OŠ Antuna Mihanovića, Osijek
14. Državno natjecanje iz geografije učenika osnovnih i srednjih škola, **08.-11. svibnja 2007. godine**, OŠ Josip Pupačić, Omiš

15. Godina natjecanja iz geografije

Natjecanja iz geografije održavaju se od 1994. godine. U ovih 15 godina na državnim natjecanjima sudjelovale su 352 osnovne škole i 102 srednje škole iz svih županija Republike Hrvatske. Na prvih deset natjecanja sudjelovali su učenici petog, šestog, sedmog i osmog razreda osnovnih škola, te učenici prvog, drugog i trećeg razreda srednjih škola. Od 2004. godine sudjeluju i učenici četvrtog razreda srednjih škola. Na državnim natjecanjima sudjelovalo je 241 učenik petih, 250 učenika šestih, 255 učenika sedmih, 255 učenika osmih razreda osnovne škole, 203 učenika prvih, 192 učenika drugih, 200 učenika trećih i 62 učenika četvrtih razreda srednjih škola, odnosno ukupno 1658 učenika.

Ti su podaci dokaz velikog interesa učenika i mentora za geografiju kao predmet od nacionalnog interesa, a potvrđuju i važnost geografije kao nastavnoga predmeta.

Povodom jubileja 15 godina natjecanja iz geografije zahvaljujemo svima koji su inicirali i realizirali dosadašnje susrete i natjecanja iz geografije. Posebnu zahvalu iskazujemo djelatnicima Geografskoga odsjeka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, Agenciji za odgoj i obrazovanje, brojnim profesorima geografije koji su radili kao članovi državnoga povjerenstva i razrednih povjerenstava te svim organizatorima natjecanja.

OSNOVNE ŠKOLE S NAJVEĆIM BROJEM SUDJELOVANJA NA NATJECANJIMA

1.	OŠ Jože Šurana, Višnjan	12
2.	OŠ Ljudevita Gaja, Nova Gradiška	11
3.	OŠ Marija Bistrica, Marija Bistrica	10
4.	III. OŠ Čakovec, Čakovec	9
	OŠ Ivana Lovrića, Sinj	9
	OŠ Antuna Mihanovića, Osijek	9
7.	OŠ Ljubljana, Zagreb	8
	I. OŠ Čakovec, Čakovec	8
	OŠ Opuzen, Opuzen	8
	OŠ Ostrog, Kaštel Lukšić	8
	OŠ Većeslava Holjevca, Zagreb	8
	OŠ Dubovac, Karlovac	8
	OŠ kneza Trpimira, Kaštel Gomilica	8
	VI. OŠ Varaždin, Varaždin	8

15. Godina natjecanja iz Geografije

OSNOVNE ŠKOLE S NAJVEĆIM BROJEM UČENIKA

1.	OŠ Marija Bistrica, Marija Bistrica	17
2.	OŠ Jože Šurana, Višnjan	16
3.	OŠ Ljubljаница, Zagreb	15
4.	OŠ Ljudevita Gaja, Nova Gradiška	14
5.	I. OŠ Čakovec, Čakovec	12
	OŠ Opuzen, Opuzen	12
7.	III. OŠ Čakovec, Čakovec	11
	OŠ Ivana Lovrića, Sinj	11
	OŠ Ostrog, Kaštel Lukšić	11
	OŠ Večeslava Holjevca, Zagreb	11

SREDNJE ŠKOLE S NAJVEĆIM BROJEM SUDJELOVANJA NA NATJECANJIMA

1.	Prva gimnazija Varaždin, Varaždin	15
2.	Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka	13
3.	Gimnazija Čakovec, Čakovec	12
	Gimnazija Dubrovnik, Dubrovnik	12
5.	Gimnazija A. Vrančića, Šibenik	11
	I. gimnazija, Zagreb	11
	I. gimnazija, Osijek	11
8.	Gimnazija M. A. Reljkovića, Vinkovci	10
	XI. gimnazija, Zagreb	10

SREDNJE ŠKOLE S NAJVEĆIM BROJEM UČENIKA

1.	Gimnazija A. Vrančića, Šibenik	36
2.	Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka	31
3.	Prva gimnazija Varaždin, Varaždin	26
4.	Gimnazija Čakovec, Čakovec	25
5.	Gimnazija Dubrovnik, Dubrovnik	23
	I. gimnazija, Zagreb	23
7.	III. gimnazija, Osijek	22
8.	V. gimnazija, Zagreb	17
9.	I. gimnazija, Osijek	16
	Gimnazija M. A. Reljkovića, Vinkovci	16

15. Godina natjecanja iz Geografije

MENTORI OSNOVNIH ŠKOLA S NAJVEĆIM BROJEM SUDJELOVANJA NA NATJECANJIMA

1.	Ljubica Topolnjak	OŠ Jože Šurana, Višnjan
2.	Stjepan Čebrajec	OŠ Marija Bistrica
3.	Marija Bradarić	OŠ Ivana Lovrića, Sinj
	Vesna Katuša	III. OŠ Čakovec
5.	Ani Bertović	OŠ Ljubljаницa, Zagreb
	Jelica Kovačić	OŠ Ostrog, Kaštel Lukšić
	Jela Moguš	OŠ Antuna Mihanovića, Osijek
8.	Marija Mrđen	OŠ kneza Trpimira, Kaštel Gomilica
	Marija Savić	OŠ Ivana Gorana Kovačića, Vinkovci
	Gordana Egartner	OŠ Tina Ujevića, Zagreb

MENTORI OSNOVNIH ŠKOLA S NAJVEĆIM BROJEM UČENIKA NA NATJECANJIMA

1.	Ljubica Topolnjak	OŠ Jože Šurana, Višnjan
	Stjepan Čebrajec	OŠ Marija Bistrica
3.	Ani Bertović	OŠ Ljubljаницa, Zagreb
4.	Marija Bradarić	OŠ Ivana Lovrića, Sinj
	Vesna Katuša	III. OŠ Čakovec
	Jelica Kovačić	OŠ Ostrog, Kaštel Lukšić
7.	Jela Moguš	OŠ Antuna Mihanovića, Osijek

15. Godina natjecanja iz Geografije

MENTORI SREDNJIH ŠKOLA S NAJVEĆIM BROJEM SUDJELOVANJA NA NATJECANJIMA		
1.	Dragica Marčec	Prva gimnazija Varaždin
2.	Rade Knežević	Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka
	Sofka Bilan	Gimnazija A. Vrančića, Šibenik
	Robert Slunjski	Gimnazija Čakovec, Čakovec
5.	Milan Vučak	Gimnazija A. Vrančića, Šibenik
	Zvonko Korpar	Gimnazija M. A. Reljkovića, Vinkovci
	Ljiljana Prpić	Gimnazija Jurja Barakovića, Zadar
	Marija Vuk	Gimnazija Čakovec, Čakovec
	Regina Pranjić Josić	II. gimnazija, Zagreb
	Vica Podbevšek	SŠ Korčula, Korčula

MENTORI SREDNJIH ŠKOLA S NAJVEĆIM BROJEM UČENIKA NA NATJECANJIMA		
1.	Milan Vučak	Gimnazija A. Vrančića, Šibenik
2.	Dragica Marčec	Prva gimnazija Varaždin
3.	Rade Knežević	Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka
4.	Sofka Bilan	Gimnazija A. Vrančića, Šibenik
5.	Robert Slunjski	Gimnazija Čakovec, Čakovec
6.	Zvonko Korpar	Gimnazija M. A. Reljkovića, Vinkovci
	Maja Reisz	III. gimnazija, Osijek
8.	Ljiljana Prpić	Gimnazija Jurja Barakovića, Zadar
	Marija Vuk	Gimnazija Čakovec, Čakovec
	Marija Trepše	V. gimnazija, Zagreb
	Suzana Nebeski Hostić	I. gimnazija, Zagreb
	Tatjana Jurić	I. gimnazija, Osijek
	Stanka Veraja	Gimnazija Dubrovnik

Program 15. Državnog natjecanja iz geografije 2008.

PONEDJELJAK, 12. svibnja 2008.

- do 18.00 – dolazak sudionika u Toplice Sveti Martin,
prijava sudionika na INFO-pultu i smještaj sudionika
- 19.00 – **svečano otvaranje natjecanja u Toplicama Sveti Martin:**
pozdravni govor, kulturno-umjetnički program, otvaranje natjecanja
(učenik škole-domaćina)
– obilježavanje 15. godišnjice natjecanja iz geografije
- 20.30 – večera

UTORAK, 13. svibnja 2008.

- od 7.00 – doručak u Toplicama Sveti Martin
- 8.20 – polazak autobusa iz Toplica Sveti Martin prema OŠ Sveti Martin na Muri
- 8.45 – okupljanje natjecatelja u OŠ Sveti Martin na Muri
- 9.00 -10.00 – pisanje testa
- 10.00 -10.30 – stanka za učenike
- 10.30 – početak izrade praktičnih radova
- 13.00 – ručak u Toplicama Sveti Martin
- 14.00 – upoznavanje geografskih obilježja gornjega Međimurja
i subregionalnog središta Čakovca;
rad razrednih povjerenstava u OŠ Sveti Martin na Muri
- oko 18.00 – povratak autobusa u Sveti Martin na Muri; privremeni rezultati
- 18.15 – uvid u test
- 18.45 – uvid u praktični rad
- 19.15-19.45 – vrijeme priziva (žalbi)
- 20.00 – konačni rezultati natjecanja
- 20.30 – večera u Toplicama Sveti Martin

Program 15. Državnog natjecanja iz geografije 2008.

SRIJEDA, 14. svibnja 2008.

- **od 7.00** – doručak u Toplicama Sveti Martin
- **8.30** – odlazak autobusima na upoznavanje geografskih obilježja dijela općine Sv. Martin
- **11.00** – **svečano proglašenje pobjednika, dodjela pohvalnica, zahvalnica i priznanja**
u Toplicama Sveti Martin
- **13.00** – ručak u Toplicama Sveti Martin
- **14.00** – **okrugli stol za mentore**
- **15.30** – odlazak sudionika iz Toplica Sveti Martin

Plan terenskog izlaska na 15. Državnom natjecanju iz geografije 2008.

UTORAK – 13. svibnja 2008.

TERENSKI IZLAZAK 14,00 – 18,00

– upoznavanje geografskih obilježja Gornjeg Međimurja i subregionalnog središta Čakovca

PLAN TERENSKOG IZLASKA

1. i 2. autobus

14,00 – 14,30 – vožnja preko Sv. Martina na Muri i Murskog Središća do Križovca

14,30 – 16,00 – Križovec – Centar za posjetitelje Javne ustanove za zaštitu prirode

16,00 – 16,20 – vožnja do Čakovca

16,20 – 17,20 – razgledavanje Čakovca

17,20 – 18,00 – vožnja preko Sv. Jurja na Bregu i Štrigove do Sv. Martina na Muri (škola)

3., 4. i 5. autobus

14,00 – 14,40 – vožnja preko Štrigove i Sv. Jurja na Bregu do Čakovca

14,40 – 15,40 – razgledavanje Čakovca

15,40 – 16,00 – vožnja preko Vratišinca do Križovca

16,00 – 17,40 – Križovec – Centar za posjetitelje Javne ustanove za zaštitu prirode

17,40 – 18,00 – vožnja preko Murskog Središća do Sv. Martina na Muri (škola)

VODITELJI AUTOBUSA:

1. **autobus** – Marija Vuk
2. **autobus** – Mario Šestak
3. **autobus** – Robert Slunjski
4. **autobus** – Silvija Martišek
5. **autobus** – Marija Horvat

Plan terenskog izlaska na 15. Državnom natjecanju iz geografije 2008.

SRIJEDA – 14. svibnja 2008.

TERENSKI IZLAZAK 8,30 – 10,30

– upoznavanje geografskih obilježja općine Sveti Martin na Muri

- Sveti Martin na Muri – crkva Sv. Martina Biskupa i Brod na Muri (most)
- Žabnik – Mlin na Muri, skela, poučna staza «Mlinarov poučni put», ŠRD Čikov

Mlinarov Poučni Put

SVETI MARTIN NA MURI

MLINAROV POUČNI PUT

VRHOVLJAN

ŽABNIK

MAROF

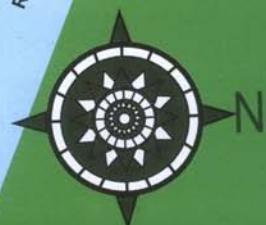
PREMA
RUKAVCU
RIJEKE
MURE
X
VELIKI PANJ
SRUŠENE TOPOLE
HRAST X
DIVLJA JABUKA X
HRAST

6
5
4
3
2

8
9
10
1
P
i
INFO PLOČA O
ZNAČAJNOM
KRAJOBRAZU
ŠRD
ČIKOV

7

Riječka Mura

NAJČEĆE BILJKE UZ I NA POVRŠINI VODE STAJAČICE	PTICE MOČVARICE
ŠUMSKE ŽABE I PUŽEV	NAJČEĆE DRVEĆE I GRMLJE
ŠUMSKE ZELJASTE BILJKE	PTICE PJEVICE
NAJČEĆE RIBE U STAROM TOKU RIJEKE MURE	ZAŠTIĆENE VRSTE NA PODRUČJU ZNACAJNOG KRAJOBRAZA RIJEKE MURE
SKELE I LADJE	PLOVEĆI MLIN NA RIJECI MURI

Karta terenskog izlaska na 15. Državnom natjecanju iz geografije 2008.

ŽUPANIJA MEĐIMURSKA

Legenda
Gradska i seoska naselja
Željeznička pruga
Županijske i lokalne ceste
Auto - cesta
Umjetna jezera
TERENSKI IZLAZAK

Sudionici Državnog natjecanja iz geografije 2008. godine

- 5. razred -

	prezime i ime	mentor	škola
1.	Maroje Ćuk	Igor Tišma	OŠ Jabukovac, Zagreb
2.	Dino Ehman	Kristina Ibrahimović	OŠ Dobriša Cesarić, Osijek
3.	Karlo Hercigonja	Ivana Ptičar	OŠ Janka Leskovara, Pregrada
4.	Leonardo Kokot	Ana Jambrović	OŠ Cestica, Cestica
5.	Karlo Koledić	Vanda Viljevac	OŠ Vladimir Nazor, Virovitica
6.	Lucija Lisica	Mara Kardum	OŠ Meje, Split
7.	Mihael Liskij	Alemka Miklić	OŠ Petra Preradovića, Zagreb
8.	Martin Malović	Danijela Barić	OŠ Trnsko, Zagreb
9.	Vedran Mihal	Ljubica Jozić	OŠ Dragutin Tadijanović, Slavonski Brod
10.	Vladimir Mustapić	Milenko Zovko	OŠ Vladimira Nazora, Vinkovci
11.	Ivan Petrinić	Gordana Božić	OŠ Fran Krsto Frankopan, Krk (PŠ Baška)
12.	Tonko Sabolčec	Marijana Belko	OŠ Ivana Gorana Kovačića, Sveti Juraj na Bregu
13.	Karla Salamun	Zvonko Perković	OŠ Vladimira Nazora, Pazin
14.	Antonio Šuljić	Ivana Balaško	OŠ Gornja Vežica, Rijeka
15.	Kristijan Vukelić	Martina Glasnović Horvat	OŠ Bogumila Tonija, Samobor
16.	Katarina Vulić	Ivan Brkljača	OŠ Šimuna Kožičića Benje, Zadar
17.	Ivana Žeger	Tatjana Bednjanec	OŠ Grabrik, Karlovac

Sudionici Državnog natjecanja iz geografije 2008. godine

- 6. razred -

	prezime i ime	mentor	škola
1.	Toni Čićin Šajn	Ante Olivani	OŠ Vodice, Vodice
2.	Nikolina Čolan	Ana Šimundić	OŠ Marina Držića, Dubrovnik
3.	Josip Gjergja	Milka Sanković	OŠ Petra Preradovića, Zadar
4.	Mislav Glibo	Ankica Puljarić	OŠ Zvonimira Franka, Kutina
5.	Marko Kaštelan	Mirjana Miknić	OŠ Borovje, Zagreb
6.	Marina Lacković	Jela Moguš	OŠ Antuna Mihanovića, Osijek
7.	Josip Ljubica	Jasna Šapina	OŠ Slatine, Slatine
8.	Marko Palanović	Stjepan Čebrajec	OŠ Marija Bistrica, M. Bistrica
9.	Martin Pečnjak	Mirjana Putrić	OŠ Ljudevita Gaja, Nova Gradiška
10.	Kristian Pintar	Vlasta Franković	IV. OŠ Bjelovar, Bjelovar
11.	Paula Pongrac	Maja Krištofić	OŠ Goričan, Goričan
12.	Ena Sarajlić	Tihana Modrić	OŠ Bol, Split
13.	Dominik Stanojević	Ivana Balaško	OŠ Gornja Vežica, Rijeka
14.	Anamarija Tkalec	Tea Novaković	III. OŠ Varaždin, Varaždin
15.	Mateo Tomašević	Predrag Kralj	OŠ Frana Galovića, Zagreb
16.	Nikola Ugarković	Suzana Starčević	OŠ Ivana Gorana Kovačića, Zagreb
17.	Ian Vitenberg	Ivan Marinović	OŠ Dobriše Cesarića, Požega

Sudionici Državnog natjecanja iz geografije 2008. godine

- 7. razred -

	prezime i ime	mentor	škola
1.	Ivana Babić	Ante Livajić	OŠ Runović, Runović
2.	Bruno Bohač	Gordana Hricak	OŠ Bogoslav Šulek, Slavonski Brod
3.	Luka Cigler	Martina Kuretić	II. OŠ Čakovec, Čakovec
4.	Dado Gladović	Ljiljana Marković	OŠ Josipovac, Josipovac
5.	Ivan Gržetić	Ivan Grgić	OŠ Šijana, Pula
6.	Katarina Hubeny	Gordana Egartner	OŠ Tina Ujevića, Zagreb
7.	Mira Knežić	Živka Čović	OŠ Opuzen, Opuzen
8.	Samanta Kretić	Branka Herceg	OŠ Gustav Krklec, Maruševec
9.	Katarina Mustać	Josip Jurjević	OŠ Fran Franković, Rijeka
10.	Katarina Pavlek	Lidija Borko	OŠ Većeslava Holjevca, Zagreb
11.	Ivan Peršić	Krešimir Šadek	OŠ Ferdinandovac, Ferdinandovac
12.	Matea Rob	Josip Jurjević	OŠ Fran Franković, Rijeka
13.	Dora Ružić	Tihana Modrić	OŠ Bol, Split
14.	Albert Škegro	Branka Grgurev	OŠ Savski Gaj, Zagreb
15.	Josip Vlainić	Nedjeljka Šabhzazović	OŠ dr. Jure Turića, Gospić

Sudionici Državnog natjecanja iz geografije 2008. godine

- 8. razred -

	prezime i ime	mentor	škola
1.	Antonia Antal	Vanda Viljevac	OŠ Vladimir Nazor, Virovitica
2.	Marta Banožić	Jasna Aničić	OŠ Pavleka Miškine, Zagreb
3.	Maša Drušković Ristić	Jelica Šaškor	OŠ Manuš, Split
4.	Marko Dujić	Tomislav Gašić	OŠ I. N. Jemeršića, Grubišno Polje
5.	Ivo Franjić	Lidija Borko	OŠ Većeslava Holjevca, Zagreb
6.	Dora Gorenak	Tea Novaković	III. OŠ Varaždin, Varaždin
7.	Rea Jozic	Josip Kišić	OŠ Antuna Augustinčića, Zaprešić
8.	Ana Katušin	Jasna Višnić	OŠ Dubovac, Karlovac
9.	Martina Kocijan	Melita Draganić	OŠ Mače, Mače
10.	Mateja Lovreković	Nada Rogožar	OŠ Grigor Vitez, Sv. Ivan Žabno
11.	Martina Majstorović	Miroslava Mamić	OŠ Rudeš, Zagreb
12.	Vanja Marić	Zvonko Perković	OŠ Vladimira Nazora, Pazin
13.	Toni Požar	Jelena Ribarić	OŠ Drago Gervais, Brešca
14.	Anna Tomičić	Saša Paduan	OŠ Hvar, Hvar
15.	Tena Trstenjak	Vesna Katuša	III. OŠ Čakovec, Čakovec
16.	Emil Žuvela	Mirjana Surjan	OŠ Vela Luka, Vela Luka

Sudionici Državnog natjecanja iz geografije 2008. godine

- 1. razred -

	prezime i ime	mentor	škola
1.	Ivan Berdalović	Ladislav Koncz	Gimnazija Beli Manastir, Beli Manastir
2.	Josipa Gabrić	Cvijeta Srzić Savić	SŠ fra Andrije Kačića Miošića, Makarska
3.	Benjamin Ignac	Marija Vuk	Gimnazija Čakovec, Čakovec
4.	Tomislav Kežman	Zdenka Nebesnij Babić	Gimnazija Sisak, Sisak
5.	Marina Knapić	Martina Hrestak Biševac	Gimnazija i strukovna škola J. Dobrile, Pazin
6.	Ivana Kosier	Goranka Marković	I. gimnazija, Zagreb
7.	Gorana Levačić	Ljiljana Prpić	Gimnazija Jurja Barakovića, Zadar
8.	Karlo Lugomer	Lidija Krušlin	XV. gimnazija, Zagreb
9.	Marina Mišura	Renata Grbac	Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka
10.	Ana Palajska	Margareta Kulaš	Gimnazija Karlovac, Karlovac
11.	Frane Pavić	Dražena Glamuzina Perić	IV. gimnazija Marko Marulić, Split
12.	Pospišil, Ivana	Ivica Blažević	Klasična gimnazija i kolegij fra Marijan Lanosović, Slavonski Brod
13.	Vjera Pranjić	Dragica Marčec	Prva gimnazija Varaždin, Varaždin
14.	Renato Samardžić	Ribana Umičević	Gimnazija Daruvar, Daruvar
15.	Ivana Stilinović	Andelka Ivandić	Gimnazija Gospic, Gospic
16.	Barbara Šagud	Davorka Pelko	SŠ Zlatar, Zlatar
17.	Matea Tomasić	Renata Grbac	Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka
18.	Lorena Žužić	Nidija Meštrović	V. gimnazija, Zagreb

Sudionici Državnog natjecanja iz geografije 2008. godine

- 2. razred -

	prezime i ime	mentor	škola
1.	Ivo Božić	Mirjana Zadro	XV. gimnazija, Zagreb
2.	Mirna Cerovac	Ana Jukić	I. gimnazija, Osijek
3.	Siniša Čikić	Anka Starčević Lukšić	Gimnazija Bjelovar, Bjelovar
4.	Ana Franjko	Marina Miletić	Gimnazija Velika Gorica, V. Gorica
5.	Irena Imprić	Tomislav Jurašinović	IV. gimnazija, Zagreb
6.	Karla Jakušić Babeli	Mirjana Božičković	V. gimnazija, Zagreb
7.	Ivan Jurjević	Ljiljana Prpić	Gimnazija Jurja Barakovića, Zadar
8.	Luka Krmpotić	Margareta Kulaš	Gimnazija Karlovac, Karlovac
9.	Petra Lacković	Mirjana Zagorc	Druga gimnazija, Varaždin
10.	Gordana Mađor	fra Zvonko Tolić	Franjevačka klasična gimnazija, Sinj
11.	Oliver Orešić	Gordana Trnski	Gimnazija Fran Galović, Koprivnica
12.	Stipe Radić	Josip Kosović	V. gimnazija Vladimir Nazor, Split
13.	Sanjin Ružić	Hrvoje Grofelnik	Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka
14.	Marko Stijić	Branko Matišić	Gaudeamus, Osijek
15.	Aleksandar Šušnjar	Hrvoje Grofelnik	Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka

Sudionici Državnog natjecanja iz geografije 2008. godine

- 3. razred -

	prezime i ime	mentor	škola
1.	Marija Blažić	Gordan Begler	Gimnazija Karlovac, Karlovac
2.	Marko Božurić	Snježana Idžaković Rožanković	Gimnazija Velika Gorica, V. Gorica
3.	Martin Brkić	Jozo Bagarić	III. gimnazija, Split
4.	Hrvoje Ercegović	Darko Kanjuh	XV. gimnazija, Zagreb
5.	Filip Gereci	Suzana Nebeski Hostić	I. gimnazija, Zagreb
6.	Goran Grdenić	Mirjana Božičković	V. gimnazija, Zagreb
7.	Ana Gržinić	Marija Krivošija	SŠ Mate Balote, Poreč
8.	Goran Ledenčan	Branko Matišić	Gaudeamus, Osijek
9.	Marija Magoč	Sonja Burčar	Gimnazija Vukovar, Vukovar
10.	Nino Malešić	Vesna Tallian	Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci
11.	Ivan Mikolčević	Ivan Šop	Gimnazija Nova Gradiška, N. Gradiška
12.	Martin Nonković	Dražena Glamuzina Perić	IV. gimnazija Marko Marulić, Split
13.	Mario Novak	Robert Slunjski	Gimnazija Čakovec, Čakovec
14.	Ivana Petković	Matija Gosler	S.Š. Marka Marulića, Slatina
15.	Dražen Tumara	Anka Starčević Lukšić	Gimnazija Bjelovar, Bjelovar
16.	Alan Turk	Renata Grbac	Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka
	Ivan Bogdanović	Ognjen Rakuljić	SŠ Jure Kaštelan, Omiš
	Nino Mihaljek	Zrinka Gracin	III. gimnazija, Zagreb

Sudionici Državnog natjecanja iz geografije 2008. godine

- 4. razred -

	prezime i ime	mentor	škola
1.	Zvonimir Drvar	Marija Trepše	V. gimnazija, Zagreb
2.	Dejan Horvatek	Ksenija Šaić	SŠ Pregrada, Pregrada
3.	Kristina Jezdić	Tomislav Jurašinović	IV. gimnazija, Zagreb
4.	Jasna Kafka	Ribana Umičević	Gimnazija Daruvar, Daruvar
5.	Anđelko Kecman	Željka Lakić	Gimnazija Pula, Pula
6.	Mario Kovačić	Nevenka Vuco	Gospodarska škola, Varaždin
7.	Mislav Matišić	Željko Štanfelj	SŠ Valpovo, Valpovo
8.	Petar Mijić	Hrvoje Madžar	Klasična gimnazija Ivana Pavla II, Zadar
9.	Antonio Morić	Dražena Glamuzina Perić	IV. gimnazija Marko Marulić, Split
10.	Ina Nikolaj	Robert Slunjski	Gimnazija Čakovec, Čakovec
11.	Dražen Novaković	Sonja Burčar	Gimnazija Vukovar, Vukovar
12.	Robert Pintarić	Blaženka Žmegač	SŠ Tina Ujevića, Kutina
13.	Marko Primožić	Berislav Rusan	XV. gimnazija, Zagreb
14.	Laura Prtorić	Hrvoje Grofelnik	Gimnazija Andrije Mohorovičića, Rijeka
15.	Maja Vrdoljak	Blaž Toplak	Franjevačka klasična gimnazija, Sinj
16.	Toni Zdunić	Emil Matuša	Gimnazija I. Z. Dijankovečkog, Križevci

S p o n z o r i

15. Državnog natjecanja iz geografije 2008.

HRVATSKO GEOGRAFSKO DRUŠTVO

S p o n z o r i

15. Državnog natjecanja iz geografije 2008.

WWW.GEOGRAFIJA.HR

Hrvatsko geografsko društvo • Hrvatsko geografsko društvo-Zadar •
Geografski odsjek PMF-a • Odjel za geografiju Sveučilišta u Zadru

The image is the front cover of the 'Geografija.hr offline' magazine from 2006-2007. The background is a stylized globe with a blue, wavy, watery texture. The title 'Geografija.hr' is in large, bold, orange letters at the top. Below it, the word 'offline' is in a large, white, sans-serif font, with the years '2006 - 2007' in a smaller white font underneath. In the center, there's a dark rectangular box containing a quote in white text: 'Voda pripada ključna važnost za nastanak i održivost života na Zemlji. Voda je kreator, stvaratelj krajolika. Voda je činitelj društva. Voda je gotovo sve.' To the left of the globe, there's a barcode and the ISBN '953724505-5' above it. The number '9789537245054' is also visible vertically. At the bottom left, there's a section titled 'Iz sadržaja' with several bullet points: 'Voda u trećem mileniju', 'O postanku hidrosfere', 'Oceans – globalno odlagalište otpada'. At the bottom right, there's a small image of another magazine cover titled 'DEMOGEOGRAFIJA'.

Donatori

15. Državnog natjecanja iz geografije 2008.

ARCUS UGOSTITELJSTVO

BEGOVO RAZDOLJE

BRILJANT-OPTIKA I SATOVI

ČAKOVEČKI MLINOVCI

DOMINA M

EKO - MEĐIMURJE

FOTO SINIŠA

GKP ČAKOM

GRAD ČAKOVEC

HOTEL JASTREB

HRVATSKI RADIO ČAKOVEC

HYP ALPE - ADRIA BANK

HŽ PUTNIČKI PRIJEVOZ

IGLU ŠPORT

JAVNA UPRAVA NP RISNJAK

**JAVNA USTANOVA ZA UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PRI-
RODNIM VRIJEDNOSTIMA NA PODRUČJU MEĐIMURSKE
ŽUPANIJE**

Donatori

15. Državnog natjecanja iz geografije 2008.

JIL SOKOVI

MEĐIMURJE IPC

MEĐIMURSKE NOVINE

MEĐIMURSKE VODE

MEĐIMURSKA ŽUPANIJA

MOZAIK KNJIGA

OLAF TOURS

OPĆINA SV. MARTIN NA MURI

PERUTNINA PTUJ - PIPO

PRO LEKSIS

RAIFFEISEN LEASING

STEFFIL

TOPLICE SV. MARTIN

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ČAKOVCA

TURISTIČKA ZAJEDNICA HRVATSKE

TURISTIČKA ZAJEDNICA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

TURISTIČKA ZAJEDNICA OPĆINE SV. MARTIN NA MURI

RJEĆNIK MANJE POZNATIH MEĐIMURSKIH RIJEČI

A

ajngel - anđeo
ali - da li, ili
ar - jer, ipak

B

badav - uzalud
baleda - svečana odjeća
berek - močvara
beteg - bolest
betežen - bolestan
bidra - kolač, pogača, zemljana okrugla posuda za kolač
birke - ovce
birov - seoski dostavljač pošte
birtija - krčma
blanjke, planjke - plot, ograda
blizovati se - oblizivati se
bloditi - lutati, bludit
blok, oblok - prozor
bogec - siromak
bogečka bota - prosjački štap
bogo - bijedno, ubogo
bolta - luk, svod
bombrek - pupoljak
bomo, bote - čemo, čete
bota - šiba, prut
brajde - vinogradu
bratva - berba
breji - noseći, gravidni
brenčati - odzvanjati
brežanjek - brežuljak
brneti - bruhati
buča - bundeva

C

cajt - vrijeme
cecati - sisati
cecka - sisa
ceker - torba od komušine
celimbati se - njihati se
cifrasti - šareni
cimbal - instrument u ciganskoj glazbi
cimpet - zemljana tepsija
cincelice - ledene sige
cinkuš, zvono za pogreb
cintor - groblje
cmrek - smreka
coprija - vračanje

cvirki - čvarci
cucek, cucki - pas, psi
cug - vlak

Č

če - ako
čehulka - čehuljica od grozda
čepeti - čučati
čez - kroz
čislo - krunica
čmela - pčela
čmelec - košnica, roj
čkometi - šutjeti
čmežljivi - pospan, dremljiv
čoba - usna
črez - kroz
črtalec - crtalo kod pluga
črvnjedina - crvotočina
čuba - debela usta
čuček - cvrčak
čuda - mnogo
čun - čamac
čurke - crijeva, krvavice
čuseti - stajati šutke
čutiti - osječati
čvaple - kaplje

D

dagda - katkad
de - gdje
dečarec - dječak, dečkić
dedele - jelo od krumpira i kukuruznog brašna
dekla - djevojka
denes - danas
dešč - kiša
dežđovno - kišovito
dežica - muzilica
devati - stavljati
dimo - kući, doma
dišati - mirisati
dišel - otišao
dohajati - dolaziti
dopelati - dovesti
dospomen - dogovor
dragati - milovati
dremle se - biti pospan
drenek - drijenak
drevje - drvlje

RJEĆNIK MANJE POZNATIH MEĐIMURSKIH RIJEČI

drobiš - sitniš
družina - obitelj
duha - miris
dujha - perina

D
đorati - mijenjati

E
em - pa, ta

F
fačuk - vanbračno dijete
fajfa - lula
fajna - fina, zgodna, lijepa
falda - nabor
falaček - komadić, dijelak
falat - dio, komad
farni - župni
farof - župni dvor
fašnjak - poklade
fčasi - odmah, začas
fčera, ščera - jučer
fehtar - prosjak
fehtati - prosići
ferunge - zavjese
ficlek - komadić
fijolica - ljubičica
fkaniti - prevariti
fkraj - u stranu
fkasti - ukrasti
fkriž - unakrst
fleten - brz, okretan
fortuf - pregača
frtal - četvrt
frugle - čvoruge
ftegnuti - stići
fteknuti - ugurati
ftiči - ptice
ftihnuti - utihnuti
ftopiti - utopiti
furt - uvijek
furtuf - pregača

G
gajnk - hodnik
gatre - rešetke
gavaler - kavalir
gda - kad

gdagda - kadkada
genuti se - maknuti se, poći
gizdavi - ponosni
glaž - čaša, staklo
gleč, gleje - gledaj, gleda
gledeč - gledajući
globlina, gliblina - dubina
globok - dubok
gmajna - pašnjak
goler, za goler - ovratnik
golob - golub
gombek - pupoljak
gorice - vinograd
gosto -- gusto
gostuvanje - svadba
grdi - ružan
grunt - zemljiste, dvorište
gustušno - što izaziva "gušť"
gut - vrat

H
hajči - spavaj, snivaj
hajdina - heljda
halavajiti - vikati
hambrela - kišobran
hapiti se - početi
haptak - pozor, mirno!
hasek, hasen - korist
hatar - polje
herđavi - zardžali
hertar - govedar
hiče - baca
hincati se - šaliti se
hiža - kuća, soba
hmanji - zao, nestošan
hmreti - umrijjeti
hrustiti se - groziti se, praviti se hrabar
hud - zao
huncvot - propalica, tat
hurmak - budala
husta - šuma
huškanje - podcikivanje
huta - koliba

I
icek - tele
iskati, išče - tražiti, traži
išče - još

RJEĆNIK MANJE POZNATIH MEĐIMURSKIH RIJEČI

itak - ipak
it, iti - ić
izda - još

J
jačka - mala bara, mlaka
jagar - lovac
jalša - joha
japa - otac
japica - čića, djed
jegve - njegove
jen - jedan
jezeru - tisuću
jope - odjeća

K
ka - koja
kača - zmija
kaditi - pušti
kajkaj - štošta
kajti - jer
kakši - kakav
kalamper - krumpir
kalampajansi - dinstano na luku
kanas - svinjar
kattroža - cvijet
kapiš - nadstrešnica
kaštiga, kaštigati - kazna, kažnjavati
kinčiti - ukrašavati
kipec - slika
kitje - granje
klet - klijet, kućica u vinogradu
klinčec - karanfil
klopotec - klepetaljka u vinogradu
kmica - mrak
kohla - pećnica
kokot - pijetao
coli - oko, okolo
komaj - jedva
kopitati se - kotrljati se
koruza - kukuruz
kosmati - dlakavi
koštati - kušati, probati
kot - kut
kotati se - valjati se
kralužek, kraluš - ogrlica
kričati - vikati
kreluti - krila

krogli - okrugli
kučet - but, kuk
kuči - kuca
kučica - struk cvijeća
kufren - bakren
kupica - čaša
kusa - kuja
kušlec - poljubac
kušuvati - ljubiti, cjlivati
kvar - šteta, krađa

L
laboda - lopta
lačen - gladan
ladvar - lađar
lagev, lagvič - bure, burence
lampaš - ručna svjetiljka
lasi - kosa, vlasi
lehki, lefki - lak, lagan
lesa - kapija, dvorišna vrata
logožar - veliki ceker od komušine
lojdrica, tiblica - drvena posuda za mast i meso
lojtra - ljestve
lucko - tuđe
luft - zrak
luknja - rupa
luščinje - komušina
lušna - vesela

M
majčko - malo
majoš - maj
mam - odmah
mana - najbolje jelo
matul, metul - leptir
maškor - maškara
med - među
mefko, rnefkiše - meko, mekše
mehen - mahovina
meja - međa
mela - brašno
meniti se - razgovarati
menjši - manji
meti - imati
mlečec - mladi kukuruz, ma
močati - šutjeti
morti - možda
mošnjica - kesica

RJEĆNIK MANJE POZNATIH MEĐIMURSKIH RIJEČI

mujcek, cicek - mačić
mustači - brkovi

N

nabu - ne bude
nacecati - nasisati
naduha - astma
na dušak - iskapiti
na heljaj - ukoso
naheljen - nakriviljen
nahustiti - nauckati, razjariti
njajte - nemojte
najža - tavan
nakla - na tle
nakladati - tovariti
nakinčen - urešen, okičen
nalukavati se - izvirivati
nampak - naopako
nasramotu - u inat
navaljani - lijeni
navek - uvijek
nazaj - natrag
nečem - neću
nej - nije
nesnaga - zlo, nevolja
ni - nije
nigdar - nikad
nišči - nitko
nor - lud
norc - ludak, bedak
nut, nud - onuda

O

oblok - prozor
odhajati - odlaziti
oditi - otići
odvečer - poslijepodne
odzodi - iza
ofnati - otvoriti
ognjec - neven
okinčiti - okititi
oprava - odijelo
orsag - zemlja, država
otčas - sada, ovog časa

P

pac - rasol
pajcek - prase

pajdaš - prijatelj
parma - dio štaglja za sijeno, sjenik
pasati - pristajati
pečnica - krušna peć
pelaj - mali voz
pelati - voziti, voditi
pelnica - podrum
pem, pemo - idem, idemo
pepica - tratinčica
picek - pile
pikač - bodlja, čičak
pinklec - zavežljaj
pipa - lula
pisani - šareni
pišće - pile
plaviš - plavetnilo, slaba rakija
plebanuš - župnik
pleh - limeno suđe za pečenje
pocek - prag
podlesek - sasa, visibaba
podrti se - srušiti se
polek - pokraj
popek - pup, pupoljak, pupak
postelja - krevet
potepuh - skitnica
pothmajni - podmukli
potlam - poslige, kasnije
poveč - reci
povehjeno - uvelo
povrnuti se - vratiti se
pozabiti - zaboraviti
pozoj - zmaj
požirak - ždrijelo
prafzapraf - zapravo, uistinu
predehnuti - odahnuti
predi - prije
prek - prijeko
prepičiti - probosti
pretepeno - jelo začinjeno vrhnjem i brašnom
proha - kolač debljine 2-3 cm, umjesto kruha
protuleće - proljeće
prošecija - povorka
pruslek - prsluk
puca, pucka - djevojčica
pučpurikati - glasanje pure
puklavi - grbavi

RJEĆNIK MANJE POZNATIH MEĐIMURSKIH RIJEČI

R

raca - patka
rafung - dimnjak
rajngla - zdjela za kuhanje
rasove - vile
reške - prorezi
rom - baš
reskriti - otkriti, rastvoriti
robača - košulja
robec, robček - marama, maramica, rubac
rodica - duga
romar - ormar
rudati - uvijati
ružđiti - krunuti kukuruz
ružiti - lupati, štropotati

S

sajasti - čađavi
sanjinec - saonik, cesta
sem - ovamo
senje - snovi
senokoša - livada
seri - sijeri, sijed, sivi
skomine - zazubice
skrajec - okrajak
slavček - slavuj
sljifče - jeca, cvili
smiliti se - smilovati se
snoboki - prosci
snočka - sinoć
soldat - vojnik
spevati - pjevati
spitavati - zapitkivati
spominati se - razgovarati
spominek - razgovor
spuknuti - iščupati
srećen - sretan
sršen - stršljen
starjapa - djed
stiha - potiho
stopram - tek
stranjski - tudi, strani
strela - grom
strički - zrikavci
svetloba - svjetlost

Š

šar - šaš
šaraklin - žarač
šarga - kobila
šcipati - štipati
ščrba - rupa u zubu, krnja
ščuriček - zrikavac
šeptati - šaptati
šereg - vojska, grupa
šimfati - karati
šinjak - vrat, šija
šintar - živoder
škedenj - štagalj
škornji - čizme
škrbasti, ščrbavi - krežubi
škrljak - šešir
šlafuriti - žuboriti
šlaprtek - pokvareno jaje
šlinge - čipke
šošjati - šuštati
špica - čipka
šporhet - štednjak
špotati - kuditi, koriti
štacun - dućan, trgovina
štenge - stepenice
štera - koja
šterce - siroče
šteti - htjeti, čitati
štimati se - ponositi se, dičiti se
što - tko
štomfe - čarape
štrukli - sirnica
štrk - roda
štrunja - žica
štublek - čup
štacun - trgovina
šulenka - jelo od ribanog tijesta i mljeka
šviciati - znojiti

T

tabla - stol
taca - šapa
taki - odmah
telica - junica
tepsti se - skitati se
tenje - sjene
terije - tar

RJEĆNIK MANJE POZNATIH MEĐIMURSKIH RIJEČI

težak - radnik
tikvinec - tikvište
tijam - čak
tram - greda
trobentica - trubica, jaglac
truden - umoran
tržiti - prodavati
turuš - sir s crvenom paprikom

U
untik dosta - više nego dovoljno

V
vancati se - njihati se
vanjkoš - jastuk
varoš - grad
vdova - udovica
ve - sada
več - više
vedro - kanta
veja - grana
vekši - veći
vezda - sada
venu - onu, neku
vgasiti - ugasiti
viher - bura, oluja
viža - napjev
vmoriti se - ubiti se
vmreti - umrijeti
vnogi - mnogi
vnožati - umarati
vogel - ugao
vojka - uže za vezanje živine
voski - uzak

voža - uže
vpesati - iznemoći
vračtvo - lijek
vrčak - vrtić
vre - već
vsa - sva
vugorki - krastavci
vuhko - vlažno
vujti - pobjeći
vuni - vani
vupati - usuditi se
vuzel - uzao
vuzvati - zvati, pozvati
vužgati - zapaliti

vzdignuti - uzdići
Z
zabiti - zaboraviti
zafajfati - zapušti
zafrig - zaprška
zaklepati - zatvarati, zaključavati
zaman - uzalud
zapec̄ek - ugao kraj peći
zaran - rano
zdavanje - vjenčanje
zdavja, zdavna - odavno
zdenčec - mali zdenac
zebrano - izabrano
zeti - uzeti
zginuti - nestati
zgorec - vjetar s gore, zapadnjak
zibati se - ljljati se
ziti - izaći
ziti se - sresti se
zizek - dojka
zlecati se - uplašiti se
zlukavati se - virkati
zmirom - stalno, polako, neprestano
zmiriti - utišati, smiriti
zmočen - izmučen
zmoklo - namočeno
zutra - sutra
z večera - uveče
zvleći - izvući
zvračiti - izlijеčiti

Ž
ž - s, sa, iz
žegetati - škakljati, golicati
žeja - žeđ
žerjafka - žeravica
žganje - pečenje rakije
žganica - rakija
žibek - gušćić
žlaburiti - brčkati, praviti mjeđurice u vodi
žmetno - teško
žmul - boca od litre i pol
žnjači - žeteoci
žofko - gorko
žrni - ručni mlin

